

فصلنامه فرهنگی اجتماعی
کانون مهدویت دانشگاه شیراز
سال سوم شماره یازدهم تابستان ۱۴۰۱

در این شماره می خوانید

آثار پیاده روی اربعین در زمینه سازی ظهور
بررسی سخنان حضرت زینب و امام سجاد در مجلس یزید
مباهله

معرفی سلمان فارسی
آسیب شناسی مهدویت
و بخش ویژه
سری به نیزه بلند است

فصلنامه فرهنگی اجتماعی

فصلنامه فرهنگی اجتماعی
کانون مهدویت دانشگاه شیراز
سال سوم شماره یازدهم تابستان ۱۴۰۱
مدیر مسئول: زهرا هاشمی
سر دبیر: زینب مختاری
هیئت تحریریه:

زهرا هاشمی، زینب مختاری، زهرا شمشیری، عبداللہ رفیعی، فاطمه فیلونندی، پریا درویشی، زینب حسن پور، فائزه حلوانی،
مجتبی عزیزی، احمد رضا پور درویش، محبوبه کشفی، مزگان خاکی، فاطمه سادات معینی، فائزه عباسی، رضا اعتمادپور.

فاطمه علمداری، فاطمه معینی،
استاد مشاور: دکتر غلامرضا کافی
ویراستار: فاطمه ابراهیمی

شماره مجوز: ۶۵۳/کنش * تاریخ مجوز: ۹۸/۱۱/۱۶

Mahdaveat.shzu@gmail.com

[mouod_nashrie](https://www.instagram.com/mouod_nashrie)

سخن سردبیر	۶
سری به نیزه بلند است (ویژه نامه)	۸
پیاده روی اربعین، زمینه ساز ظهور	۱۴
سخنان حضرت زینب (س) و امام زین العابدین (ع) در مجلس ابن زیاد	۱۵
دلنوشته محرم	۱۷
تأملی در سه یادگار و افتخار اهل بیت	۱۸
ولایت امام محمد باقر و سخنان ایشان درباره امام زمان	۲۱

سَلَامٌ عَلَيْهَا

رقیه

عاشق دارم در این شب

هر جا که پایم سوخت گفتم یا رقیه (س)

- ۲۲ بررسی آسیب‌های مهدویت و پیامدها و راه‌های آن
- ۲۹ سلمان، سلیمان ملک عشق
- ۳۰ گام‌ها و گلوله‌ها؛ ژاله خون شد
- ۳۱ کودتای ۸۲ مرداد؛ نتیجه اعتماد به آمریکا
- ۳۵ مسجد! پناه منتظران
- ۳۶ از کانون چه خبر؟

سخن سردبیر

به نام یکتایی که خالق موعود است و خالق دوستداران او
قلم بر صفحه عشق می‌گذارم و نقش انتظار خود را با قلب بی‌قرار ترسیم می‌کنم...
در آغازی دیگر از نشریه موعود؛ بر خود می‌بالم که توفیق حضور دوباره، در این مسیر
نورانی را دارم و به این واسطه از عزیزانی که ما را در این مسیر همراهی کردند
صمیمانه سپاس گزارم...

انتشار این شماره از موعود، با محرم حسینی همزمان شده و همین امر افتخاری
است که در روزهایی که خون خدا بر تربت کربلا نقش ثارالله را تداعی کرد ما نیز
دل‌هایمان را به دریای عشق ببریم و بی‌قرارتر از موج، در غم و غربت اهل‌بیت سر از
پا شناسیم...

گل نرگس... آقای من... نمی‌دانم کجایی ولی می‌دانم چشمان هدایتگر تو، ما را در این
کوره‌راه رها نمی‌کند؛ لطف نگاه تو محرم زخم عمیق انتظار ماست
پس به مهربانیت دیده از ما برنگیر...
یا اب‌صالح... می‌دانم که می‌دانی دیگر طاقت دوری نداریم... نگرانم از این دنیا... ترسم
چو بازگردی از دست رفته باشم...

این انتظار طولانی عطش ما را برای زیارت روی ماه تو بیشتر کرده؛
بی‌قراریم اما خسته نه! ... آماده اشاره‌ایم تا دشمنان ولایت را به زانو زدن وادار کنیم و
نگاه جان خود را تقدیم شما نماییم...

در پایان کلام می‌گوییم: در نجف و کربلا ... در بین‌الحرمین، مادرت زهرا را که
ملاقات نمودی! سفارش دلشکستگی ما، از خاطرت نرود...

اللهم عجل ولیک الفرج

زینب مختاری
سردبیر نشریه موعود
دانشجوی کارشناسی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز

سرخسرد

شاہد اکھتری
محمد عبداللہ
سردار احمد

بد پیشوا سردار بی سر سپاہ حسین ؑ
سری آئینہ ملکیت

پایہ زینت
محمد اکھتری

سری به نیزه بلند است

زهرا هاشمی
مدیر مسئول نشریه موعود
دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مهندسی مکانیک طراحی کاربردی

نمی‌کنند و این روزها پیکر بی‌سر فرمانده بازگشته ... پس از ۱۴۰۰ سال باز هم داستان سر است که بر نیزه می‌رود ... آری سری به نیزه بلند است ...

ان شا الله که ادامه دهنده راهشان باشیم

به نام نامی سر، با سر تعلق سر

بلند مرتبه پیکر، بلند بالا سر

سری که گفت من از استیاق لبریزم

به سر سرای خداوند می‌روم با سر

با تخلیص از سید حمیدرضا برقی

داستان ما داستان سر است؛ داستانی که از سال ۶۱ هجری شروع شد و همچنان ادامه دارد... سری که بر نی می‌رود تا حق بماند.

سال ۶۱ هجری بود؛ دو گروه در صحرای نینوا روبه‌روی هم قرار گرفتند یک طرف نور و خوبی محض و سوی دیگر تاریکی و ظلمات. پایان یک نیم روز به ظاهر تاریک، نور بود! نوری که پهنای جهان را از سر نیزه روشن کرد. هزار و چهارصد سال گذشت و آن نور هنوز هدایت کند و هر سال درخشان‌تر از قبل در دنیا ساطع می‌شود. مگر نور حسین را می‌توان خاموش کرد؟! سال‌ها گذشت؛ اشقیای زمان دوباره به فکر نبرد با نور افتادند و این بار حریم بانوی عاشورا هدف گرفته شد و مردانی از جنس همان نور پیدا شدند تا مدافع حریم حرم باشند ... سرداری از جنس یاران حسین ایستاد تا حریم بانوی عاشورا امن و امان ماند.

این راه، امتداد عاشورا است و هر روز خبری از پر کشیدن یکی از یاران سردار قدس اعلام شد اما خرداد سال ۹۳ باز هم داستان سر تکرار شد ..

سردار عبدالله اسکندری حسین گونه به دست شقی‌ترین مردم زمان، به شهادت رسید و سرش بر نی شد چراکه این داستان، داستان سر است.

سری در سر دادن نهفته است که جز حسینیان زمان آن را درک

سال سوم شماره یازدهم تابستان ۱۴۰۱

در کشور عزیز ما ایران، شهیدان مقام والایی دارند؛ همان گونه که مقام و منزلت شهدا در پیشگاه خداوند حکیم، بسیار والا است. آن قدر که هم ردیف اولیا و انبیاء به شمار می آیند و در کتاب آسمانی قرآن کریم نیز هر گاه از شهدا یاد می شود، لفظ زیبای شهید در کنار کلماتی مانند «صدیقین» و «ابرار» قرا می گیرد.

در عصر حاضر (مانند شهدای والا مقام هشت سال دفاع مقدس)، تاریخ مجدداً ثابت خواهد کرد گروهی از وارستگان که هم اکنون به نام «مدافعان حرم» شناخته می شوند در میان خیل عظیم مردانی که در ادوار مختلف اجازه ندادند چراغ راه حق خاموش گردد، نامشان در این کره خاکی مانند یک الماس، درخشان خواهد بود و به زیبایی هر چه تمامتر خودنمایی می کند.

و حال خبر رسیده که همزمان با ایام محرم سید و سالار شهیدان، حضرت اباعبدالله الحسین (ع) و یاران باوفایش، پیکر ۵ شهید مدافع حرم که در محور خان طومان سوریه به شهادت رسیدند از طریق تطبیق نمونه DNA در مرکز ژنتیک سپاه شناسایی شده و هویت آنها تایید گردیده است. پیکرهای مطهر این شهدای والامقام به میهن اسلامی بازگشته اند؛ در میان اسامی منتشر شده، نام شهید والا مقام سردار عبدالله اسکندری که به سیدالشهدای مقاومت استان فارس شهرت یافته نیز دیده می شود. این شهدای عزیز از استان های مازندران، البرز و فارس هستند که برای دفاع از حرم حضرت زینب (س) و مبارزه با تروریست های تکفیری عازم سوریه شدند و به شهادت رسیدند اما تا چند روز اخیر همچنان پیکرهای پاکشان در خاک سوریه باقی مانده بود.

سردار بی‌سر از شام بلا آمده است

شهید حاج عبدالله اسکندری که به «سردار بی‌سر» در میان مدافعان حرم اهل بیت (ع) شناخته می‌شود در خردادماه سال ۱۳۹۳ در محور حلب به شهادت رسید. این سردار سرافراز که متولد سال ۱۳۳۷ در شیراز است، در سال ۱۳۵۸ به پاسداران انقلاب اسلامی سپاه پیوست و در طول هشت سال دفاع مقدس به طور مستمر در جبهه‌های حق علیه باطل در قالب تک‌تیرانداز، نیروی اطلاعات عملیات، تیربارچی و بعدها در سمت‌های فرماندهی حضور داشت.

این شهید بزرگوار در عملیات خیبر به‌عنوان فرمانده سپاه لار، در عملیات بدر به‌عنوان جانشین یکی از گردان‌های تیپ الهادی، در عملیات والفجر ۸ به‌عنوان جانشین ستاد تیپ الهادی و در سلسله عملیات‌های کربلای ۱، کربلای ۳، کربلای ۴، کربلای ۵ و کربلای ۸ به‌عنوان رئیس ستاد تیپ الهادی مشغول به خدمت بود.

شهید اسکندری همچنین در عملیات بیت‌المقدس ۴، فرماندهی تیپ مهندسی را بر عهده داشت و پس از جنگ نیز در فعالیت‌های دیگری چون فرماندهی مهندسی رزمی ۴۶ امام هادی (ع)، فرماندهی مهندسی رزمی قرارگاه مدینه منوره نیروی زمینی سپاه، فرماندهی مهندسی تیپ ۴۲ قدر و فرماندهی مهندسی رزمی جبهه مقاومت را در سوریه بر عهده داشت.

ایشان همچنین از سال‌های پایانی دهه هشتاد تا ابتدای دهه ۹۰ مدیریت بنیاد شهید استان فارس را بر عهده داشت تا آنکه پس از شدت یافتن فتنه تروریست‌های تکفیری در سوریه دوباره لباس رزم به تن کرد و در جبهه‌های مقاومت حضور یافت، حضوری که در نهایت منجر به شهادت این سردار سرافراز سپاه اسلام در خردادماه سال ۱۳۹۳ در حلب سوریه شد.

به فاصله چند روز پس از شهادت این سردار عالی‌قدر، تصاویری توسط گروهک‌های تروریستی و تکفیری در سوریه منتشر شد که حاکی از جدا کردن سر شهید اسکندری و جسارت به ایشان بود. این عمل وحشیانه به دست یکی از فرماندهان گروهک اجنادالشام انجام شد و پس از آن بود که شهید حاج عبدالله اسکندری به سردار بی‌سر شهرت یافت.

گفت و گو با همسر شهید اسکندی

تبادل پیکر همسر را مساوی با کمک به تروریست‌ها می‌دانستیم

همسر شهید اسکندی در پایان از خداوند ثابت قدم ماندن در راه شهدا را طلب کرد و خواست همان‌گونه که شهدا سربلند زندگی کردند و سربلند از این دنیا رفتند، او نیز سربلند باشد و بتواند از عهده مسئولیتی که بر دوشش گذاشته شده است، به خوبی برآید و امیدوار به شفاعت شهید عزیزش بود.

یاد و نام سردار اسکندی در شیراز

در بهمن ماه سال ۱۳۹۳ مقبره‌ای نمادین، برای شهید مدافع حرم، سردار بی‌سر، حاج عبدالله اسکندی در گلزار مطهر شهدای شیراز و در کنار مقبره شهید عباس دوران ساخته شد که در سال ۱۳۹۶ با حضور سردار شهید حاج قاسم سلیمانی فرمانده وقت نیروی قدس سپاه رونمایی شد.

همسر شهید اسکندی خاطره‌ای را نقل می‌کند و می‌گوید دو هفته بعد از شهادت همسر یکی از همکاری‌های با بنده تماس گرفت و گفت تعدادی از مسئولین کشور برای سفری کاری، قصد رفتن به ترکیه را دارند و قرار است در کنار آن به مسئله‌ی تبادل پیکر همسر شما با اسرای داعشی نیز بپردازند. وقتی بچه‌ها از این ماجرا باخبر شدند، بین خودشان صحبت کردند و گفتند به همکاری پدر بگوئید ما حاضر نیستیم حتی یک ریال از پول بیت‌المال برای انتقال پیکر پدرمان به این گروه خبیث و تروریستی داده شود، پدر برای به درک واصل کردن آن‌ها رفته بود و هر گونه کمک مالی و جانی به آن‌ها شریک شدن در جنایت آن‌ها است.

ایشان در ادامه می‌گوید به لطف خداوند همان سال ۹۳ موفق به دیدار با حضرت آقا شدم و در پایان مجلس، جمله بچه‌ها در خصوص بازگشت پیکر پدرشان را خدمت ایشان عرض کردم و گفتم اگر خدا بخواهد پیکر برمی‌گردد و اگر مصلحت باشد برای همیشه مهمان حضرت زینب (س) می‌ماند. اما کسی که سفر کرده‌ای دارد همیشه به نوعی چشم انتظار است، ولی ما همیشه می‌گفتیم: اگر خدا بخواهد! و این امر را به خدا محول کرده بودیم که اگر شهید دوست داشته باشد برمی‌گردد، ما هم راضی به رضای خدا بوده و هستیم و هیچ‌گاه ابراز نارضایتی از بازنگشتن پیکرشان نکردیم و معتقد بودیم اگر دوست داشته باشند خدا پیکرشان را برمی‌گرداند.

هدیه امام حسین (ع)

همسر شهید مدافع وطن، سردار «عبدالله اسکندی» از لحظه‌ای می‌گوید که خبر پیدا شدن پیکر همسرشان را به او دادند و گفت که این خبر را خیلی غیرمنتظره به ما دادند و تا قبل از آن بی‌خبر بودیم. وقتی خبر را شنیدم گفتم این هدیه امام حسین (ع) در ماه محرم به ما است و شهید از بندگان خاص خدا بوده و دوستشان داشته که این موقع پیدا شده‌اند.

سالاری معتقد است پیدا شدن پیکر همسرشان در ایام عزای سرور و سالار شهیدان، می‌تواند الگویی برای جوان‌ها باشد و به آن‌ها، انسان زندگی کردن و آزادمردی امام حسین (ع) را گوش زد می‌کند و شهید اسکندی و شهدای دیگر می‌توانند الگوی جوان‌ها باشند.

عاشورای در زنده شیراز

مردم شیراز با حضور باشکوه خود در تشییع پیکر شهید اسکندی، عاشورایی دیگر خلق کردند. سومین حرم اهل بیت (ع)، شهر گنبدهای فیروزه‌ای، شهر شور و شعور، شهر شیراز در هفدهم مردادماه ۱۴۰۱ مصادف با روز دهم محرم ۱۴۴۴ هجری قمری، همزمان با عاشورای حسینی حال و هوای متفاوتی را تجربه کرد. خیل عظیم عاشقان ثارا... (ع) در شیراز آمده بودند برای عزاداری و تشییع بزرگ‌مردی که

برای دفاع از حریم ولایت همانند سرور و سالارش پس از شهادت سرش بر نیزه رفت. آری این بار سوگواران امام حسین(ع) در سومین حرم اهل بیت (ع) گرد هم جمع شدند تا شهیدی بی سر از این زمانه را تشییع کنند و با همه‌ی وجوشان بگویند ما اگر در روز عاشورا در صحرای کربلا نبودیم که به یاری خاندان حق بشتابیم، اما اکنون به به خاک سپاری یکی از سربازان امام حسین(ع) آمده‌ایم تا عرض ارادتی کنیم. مردم شیراز این بار به به درقه‌ی شهیدی آمده بودند که در جبهه مدافعان حرم، سر خویش را تقدیم خالق هستی کرد و سرش بر نیزه یزیدیان زمان، گروه تکفیری داعش، برافراشته شد و امروز سرافراز و سربلند در منزلگاه ابدی خود آرام گرفت.

معرفی کتاب «سرسر» نوشته‌ی نجمه طرماح

این اثر در ۱۸۸ صفحه و سال ۱۳۹۷ توسط انتشارات روایت فتح به چاپ رسیده است.

در مقدمه این کتاب می‌خوانیم: «مبارزه عقیدتی مرز نمی‌شناسد و تا کفر و نفاق و شرک و جهالت و تعصب کور هست بازار جهاد و شهادت نیز پر رونق خواهد بود. مجموعه کتاب‌های مدافعان حرم صحنی است که در آن ناگفته‌های حیات سرمدی ایثارگران فرازمینی در منظر مخاطبان به نمایش درآمده تا تاکیددی باشد بر اینکه همیشه پرچمدارانی هستند تا بیرق حقانیت اسلام ناب محمدی (ص) را تحت زعامت سلاله‌ای از تبار درخشان ولایت بر دوش کشند.»

در بخش‌هایی از کتاب «همه چیز برایم سی سال به عقب برگشت. حال و روز خانم‌هایی که دورمان بودند و با شنیدن خبر شهادت همسرشان یکباره دنیای قشنگ آرزوهایشان فرو می‌ریخت. بعد از سال‌ها برای من اتفاق افتاد. خاطرات خانم ده‌بزرگی هم از همین دست بود با این تفاوت که پسر کوچکش طعم داشتن پدر را نچشید و تصویری از آن در ذهن نماند و علیرضا و فاطمه و زهرا نفسشان به نفس بابا بسته بود.»

«زمان برای آقا عبدالله به چشم انتظاری می‌گذشت و برای من به

بلا تکلیفی. به اعتکاف نزدیک شده بودیم. گفت: تا الان که خبری ازشون نیست. خداکنه تو این دو سه روزه هم زنگ نزنند و من به اعتکافم برسیم.

ده سال پیایی عضو ثابت معتکفین مسجد جامع قصر دشت بود. بنیاد هم که بود، با وجود مسئولیت سنگینش فقط برای همین سه روز مرخصی می‌گرفت. آن هم اگر به جمعه نمی‌خورد که اگر این طور بود دو روز بیشتر مرخصی نمی‌گرفت. بهانه دست بعضی‌ها افتاده بود که رسیدگی به امور خانواده‌های شهدا کمتر از عبادت نیست. آقا عبدالله می‌گفت ما به کارمندها مرخصی می‌دیم که با خانواده‌هاشون سفرای زیارتی، سیاحتی برن یا چند روزی بیشتر به کارهای منزل و اهل و عیال برسند. راضی هستیم به این کار حالا از حق مرخصی مون سه روز برای اعتکاف استفاده کنیم فکر نمی‌کنم به جایی بر بخوره. رسیدگی به مشکلات مردم هم سر جای خودش و کوتاهی نمی‌کنیم.»

شهدا سنگ نشانند که ره گم نکنیم
شادی روحشان صلوات

میاید باران، سبک تر میاید
به سوکِ عزیز پهمبر میاید

عزای حسین است، کونج و دمام؟
مبادا که بی شور محشر میاید

غمم کربلا تازه شد، خون بگریید
به تشییع سردار بی سر میاید

پسیند بارانِ مرداد، یعنی
که در شور گریه شناور میاید

مبادا پسیند کوچک عزارا
مبادا که بی یاد اصغر میاید

سروش را به نیرزه غریبان دیدید
به دیدار آن جسم پر پر میاید

بشوید در گریه چشمان خود را
به دیدار سردار بی سر میاید

گل اشک پر پر کنید، اربابا
به سوکِ عطشاک اکبر میاید

غمم داغ اسکندری بود سنگین
به دیدارش اینک سبک تر میاید

آثار پیاده روی اربعین در زمینه سازی ظهور

زهرا شمشیری
 فارغ التحصیل کارشناسی
 حقوق دانشگاه شیراز

خفته است. انسان‌های بیدار دل و آگاه از پیاده‌روی اربعین حسینی، درس عظیم استقامت و کوشش پایدار در مسیر الهی و دفاع از کیان اسلام را فرا می‌گیرند و خود را برای ظهور امام زمان (عج) که حکومتش سرآغاز خیر و نیکی در بشریت است آماده می‌نمایند. آنان به زیبایی دریافته‌اند برای آن که مقدمه‌ی این فیض عظیم در جهان فراهم گردد، نخست باید یاد و نام اهل بیت، در جان‌ها استوار شود و معرفت ما به دین این یگانه مرهم دردهای انسان افزوده گردد؛ هر کس به قدر توان خویش بکوشد مروج اسلام باشد و قدر و ارزش دین، که به راستی خون‌های پاک‌ترین بندگان خداوند در مسیر احیای آن ریخته شده است به معنای واقعی کلمه دانسته شود.

خیل عظیم پیاده‌روی اربعین، نمایانگر جنبش خودجوش، داوطلبانه و صمیمانه‌ی مردمی است که با شور و شوق حسینی خود را مهبیای دیدار مرقد مطهر امام حسین، امام خوبی‌ها و زیبایی‌ها می‌نمایند. این پیاده‌روی باشکوه، نماد هم‌بستگی مذاهب و ادیان متعدد بر آرمان مقدس امام حسین (ع) می‌باشد که با رعایت انسانیت و اخلاقیات قدم به میدان نبرد نهاد و برای حفظ شاکله‌ی اسلامی جوانمردانه جنگید و خاندان خویش را در این مسیر صعب و دشوار فدا نمود. هنگامی که قلب‌ها و دیدگان انسان، به نور معرفت و بینشی صحیح و جامع روشن گردد، رابطه‌ی قیام امام حسین (ع) با وضعیت و شرایطی که ما هم اکنون در آن به سر می‌بریم و نیز به سوی آن در حرکتیم، نیکوتر

سخنان حضرت زینب (س) و امام زین العابدین (ع) در مجلس ابن زیاد

فائزه حلوانی
فارغ التحصیل کارشناسی
علوم سیاسی دانشگاه شیراز

زینب (س) چه فرمود؟ فرمود: «الحمد لله لذي اكرمنا بنبيه محمد ص و طهرنا من الرجس تطهيرا و انما يفتضح الفاسق و يكذب الفاجر و هو غيرنا و الحمد لله»

ستایش خدایی را سزااست که ما را به وسیله پیغمبرش گرمی داشته و از پلیدی به خوبی پاکمان گردانید است، آن کسی که رسوا گردد بی شک و تردید فاسق است و آن کس که دروغ می گوید فاجر و تبهکار است، چنین کسی ما نیستیم و دیگران هستند و الحمد لله.

آن کسی که در جبهه نظامی شکست می خورد رسوا نشده است. معیار رسوایی چیز دیگری است. معیار رسوایی، حقیقت جویی و حقیقت طلبی است. آن که در راه خدا شهید می شود رسوا نشده؛ رسوا آن کسی است که ظلم و ستم می کند؛ رسوا آن کسی است که از حق منحرف می شود. ملاک رسوایی و غیر رسوایی این است. این طور نیست که اگر کسی کشته شد، پس حرفش دروغ بوده است. معیار دروغ و راست بودن، خود انسان است، حرف و عمل انسان است. حسین من کشته هم بشود راست گفته؛ زنده هم بماند راست گفته. تو کشته هم بشوی دروغ گو هستی، زنده هم بمانی دروغگو هستی.

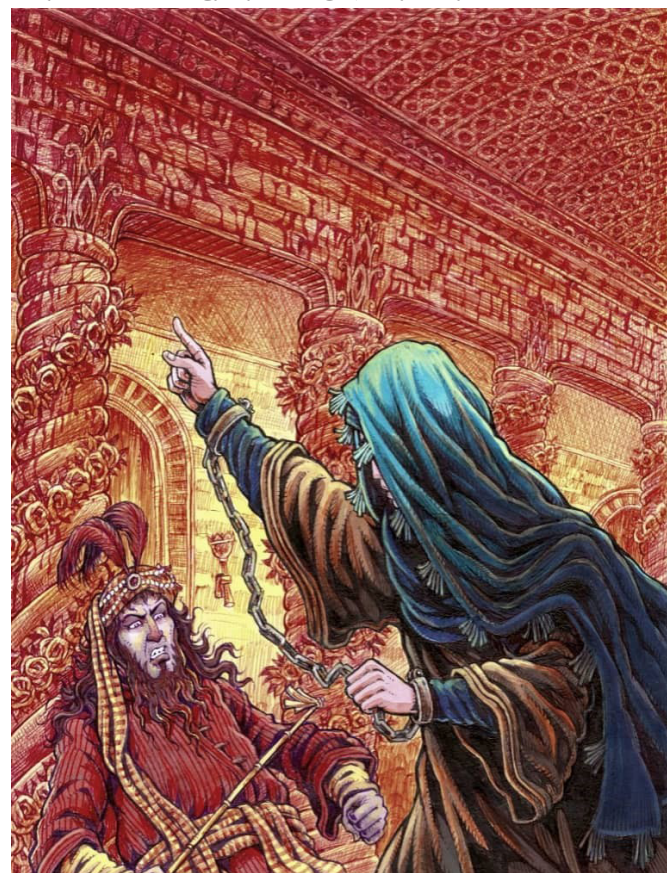
بعد به شدت به او حمله می کند. جمله ای گفت که جگر ابن زیاد آتش گرفت، گفت: یابن مرجانه! (مرجانه مادر ابن زیاد بود. او نمی خواست کسی اسم مادرش را بیاورد، چون مادرش زن بدنامی بود) ای پسر مرجانه آن زن بدنام! رسوایی باید از پسر مرجانه باشد. اینجا بود که ابن زیاد درماند و چنان مملو از خشم شد که گفت جلاد را بگوئید بیاید گردن این زن را بزند. مردی که از خوار و دشمن مولا امیرالمومنین است و با خاندان او نیز خوب نیست، در حاشیه مجلس ابن زیاد نشست. وقتی ابن زیاد گفت بگوئید

بعد از شهادت امام حسین (ع)، اهل بیت ایشان را به همراه سر مطهر آن حضرت به سمت کوفه و مجلس عبیدالله ابن زیاد بردند. در این مجلس، حضرت زینب بیشتر پاسخ جسارت های ابن زیاد را دادند.

هنگامی که اسیران را به مجلس پسر زیاد وارد کردند، زینب (س) در حالی که کهنه ترین لباس را بر تن داشت به صورت ناشناس در یک طرف مجلس قرار گرفت و کنیزان اطرافش را احاطه کردند. عبیدالله پرسید: این زنی که از برابر ما گذشت و در گوشه ای نشست و کنیزان گرد او جمع شدند، کیست؟

زینب (س) پاسخ او را نداد. پسر زیاد بار دیگر پرسش را تکرار کرد. یکی از کنیزان، حضرتشان را معرفی کرد و گفت: ایشان یادگار حضرت زهرا (س) و دختر رسول خدا (ص) است.

عبیدالله با شنیدن این سخن، روبه زینب (س) کرد و گفت: ستایش خدا را که شما را رسوا کرد و از دم تیغ گذراند و دروغ شما را آشکار نمود!

میر غضب بیاید؛ ایستاد و گفت: امیر! هیچ توجه داری که با یک زن حرف میزنی؟ زنی که چندین داغ دیده است؟ با یک زن بردارها کشته، و عزیزان از دست داده داری سخن می گویی.

و عرض علیه علی بن الحسین یعنی بر او علی بن حسین را عرضه کردند. فرعون وار صدا زد: من انت؟ تو کیستی؟ فرمود: انا علی ابن الحسین. من علی بن حسین هستم. گفت: ایس قد قتل الله علی ابن الحسین؟ مگر علی ابن الحسین را خدا در کربلا نکشت؟ فرمود من برادری داشتم، نام او هم علی بود و مردم او را در کربلا کشتند. گفت: خیر خدا کشت. فرمود البته که قبض روح همه مردم به دست خداست، اما او را مردم کشتند. بعد گفت: علی و علی یعنی چه؟! پدر تو اسم همه بچه هایش را علی گذاشته بود، اسم تو را هم علی گذاشته، اسم دیگری نبود که بگذارد؟

فرمود: پدر من به پدرش ارادت داشت؛ او دوست داشت که اسم پسرانش را به نام پدرش بگذارد. (یعنی این تو هستی که باید از پدرت زیاد ننگ داشته باشی).

ابن زیاد انتظار داشت علی بن حسین (ع) اصلا حرف نزنند. از نظرش او یک اسیر است که نباید حرف بزند و وقتی به او بگویند این کار خدا بود، باید بگوید بله کار خدا بود، مقدر چنین بود.

اما وقتی دید علی بن حسین (ع)، یک اسیر، چنین حرف می زند، گفت: «و لک جزاه لجوابی». شما هنوز جان دارید، هنوز نفس دارید، هنوز در مقابل من حرف می زنید؛ جلاد بیا گردن این را بزن. تا گفت جلاد گردن این را بزن، زینب از جا بلند شد، علی بن حسین را در آغوش گرفت و گفت: به خدا قسم گردن این را نخواهید زد مگر این که اول گردن زینب را بزنید.

ابن زیاد مدتی به این دو نفر نگاه کرد و بعد گفت: به خدا قسم می بینم که الان اگر بخواهم این جوان را بکشم، اول باید این زن را بکشم پس صرف نظر کرد.

سخنان حضرت زینب (س) و حضرت زین العابدین (ع) در این مجلس یکی از مهم ترین وقایع تاریخ است که اگر اتفاق نیفتاده بود واقعه کربلا بر مردم آشکار نمی شد و مجاهدت امام حسین (ع) بر مردم آشکار نمی شد.

دل نوشته محرم

پریا درویشی
فارغ التحصیل کارشناسی
گیاه پزشکی دانشگاه ایلام

امام حسین من!

ای آنکه غمت مسند آموز من است
شور غم تو در دل پر سوز من است
روزی که حسین! بر تو من گریه کنم
سوکند به تو که بهترین روز من است...

دل‌م گرفته و هوای آن بارانی است، بودن در حرمت رویای من است.

سلام می‌کنیم بر حرمش که از کودکی تا اکنون یادش ما را رها نمی‌کند، سلام می‌کنیم بر حسین (ع) از دل تاریکی شب‌های عاشورایی...

یا حسین مدت هاست دل‌م غمی دارد؛ غمی سنگین؛ نمی‌توانم آن را با کسی در میان بگذارم، شما آقای من مرا می‌پذیری؟
آوای حسین حسین همه جا را پر کرده است، نام تو مرهمی ست برای دردی که در جان دارم. حسین جان! هربار که نامت را

می‌شنوم، گویی این دوا را استفاده می‌کنم و تمام درد و غمی که در جان دارم، می‌رود.

خودم اینجا هستم اما قلبم در کربلاست، خودم اینجا هستم اما ذهنم در حرم آقااست، خودم اینجا هستم اما حواسم پی ضریح مولااست. به خیابان می‌روم، در دست مردم زنجیرها می‌بینم که با آن دسته‌های عزاداری را همراهی می‌کنند، انگار در وجودم جهنمی به پاشده، جهنمی که در من است برای غمی است که بر مولایم دارم. خوب گوش کن! صدای قدم‌ها؛ صدای سایش کفش‌ها بر سینه‌ی جاده‌ها، کسی می‌گوید بیا، صدارا می‌شنوی؟ بی‌وقفه می‌گوید بیا... بیا...

جانت به کویرتفتت دریا بنشیند
هفتاد و دو گل به تن صحرا بنشیند
با جلوه‌ی کر بلای عاشورایی
خون تو بر رنگ سخن معنا بنشیند

تاملی در سه یادگار و افتخار اهل بیت (ع)

سیده محبوبه کشفی
دانشجوی دکتری
رشته علوم قرآن و حدیث دانشگاه شیراز

چکیده

از جمله روشن‌ترین دلایل قرآنی بر فضیلت اهل بیت عصمت و به ویژه امیر مؤمنان (ع)، آیات ۶۱ سوره آل عمران، ۳۳ سوره احزاب و آیاتی از سوره انسان است. این دلایل قرآنی در اثبات حقانیت ائمه معصومین (ع) سندی محکم و متقن است. خداوند متعال با ذکر تطهیر آن‌ها از هر پلیدی و رجس، ویژگی‌های اخلاقی آنان در شرایط سخت بیان می‌کند و استواری در برابر دشمنان و الگو و اسوه بودن آن‌ها را برای مخاطبان آشکار می‌فرماید. نتایج پژوهش که به روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری شده، این است که مصداق تام و تمام آیات مذکور، ائمه معصومین (ع) هستند.

واژگان کلیدی: قرآن کریم، ائمه معصومین (ع)، فضیلت، مصداق.

۱. تاملی در سه فضیلت معصومین (ع)

۱-۱. تاملی در آیه ۶۱ سوره آل عمران

در آیه‌ی ۶۱ سوره‌ی آل عمران که به آیه‌ی «مباهله» معروف است چنین می‌آید: «... فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَ أَبْنَاءَكُمْ وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَ أَنْفُسَنَا وَ أَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَل لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكٰذِبِينَ» پس هر که در این [باره] پس از دانشی که تو را [حاصل] آمده، با تو مجادله کند، بگو: بیایید پسرانمان و پسرانتان، و زنانمان و زانتان، و ما خویشان نزدیک و شما خویشان نزدیک خود را فرا خوانیم سپس مباحله کنیم، و لعنت خدا را بر دروغگویان قرار دهیم.» منظور از مباحله، تضرع به درگاه خدا است (مصطفوی، ۱۳۶۸، ج ۱، ص ۳۴۸). مصدر «ابتهال» از باب افتعال، در اصل به معنای لعنت است اما در معنای مطلق دعا و درخواست با اصرار نیز کاربرد دارد (موسوی همدانی، ج ۳، ص ۳۵۳).

در باب شان نزول آیه چنین آمده است که در بیست و چهارم یا بیست و پنجم ماه ذی الحجّه در سال دهم هجری، افرادی از سوی رسول خدا (ص) مأمور تبلیغ اسلام در منطقه نجران یمن شدند. مسیحیان نجران نیز هیئتی را به نمایندگی از سوی خود برای گفتگو با پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله به مدینه فرستادند. با وجود گفتگوها، آنان بهانه‌جویی کرده و در حقانیت اسلام تردید کردند. هنگامی که نمایندگان مسیحیان نجران،

فَمَنْ حَآجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا
وَ أَبْنَاءَكُمْ وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَ أَنْفُسَنَا وَ أَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ
فَنَجْعَل لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكٰذِبِينَ

سوره آل عمران - آیه ۶۱

بنابراین واژه «إِنَّمَا» نشانه‌ی یک موهبت استثنایی است که در مورد اهل بیت (ع) حکایت می‌شود و منظور از «أَهْلَ الْبَيْتِ» برخی افراد از خانواده پیامبر (ص) است که نام آنان در روایات شیعه و سنی آمده است. (قرائتی، ج ۹، ص ۳۶۱) فعل مضارع «یرید» بیانگر اراده تکوینی پروردگار است؛ زیرا اگر مراد اراده تشریحی بود دلیلی بر انحصار به اهل بیت (ع) نداشت و بنا بر شریعت، تمامی مردم موظفند که خود را از گمراهی و پلیدی حفظ کنند. از طرفی دیگر باید توجه داشت که معصومان (ع) دارای یک نوع شایستگی اکتسابی از طریق اعمال و یک نوع لیاقت ذاتی و موهبتی از سوی پروردگار هستند تا بدین طریق بتوانند الگو و اسوه مردم بوده باشند. در واقع، معصومان به خاطر تائیدات الهی و اعمال پاک خویش، چنان هستند که در عین

پیشنهاد مباحله را از رسول اکرم (ص) شنیدند، مهلت خواستند تا با یکدیگر مشورت کنند. بزرگ نصاری به آنها گفت: «شما پیشنهاد را بپذیرید و اگر دیدید که پیامبر با سر و صدا و جمعیتی انبوه برای نفرین می‌آید، نگران نباشید و بدانید که خبری نیست، ولی اگر با افراد معدودی به میدان آمد، از انجام مباحله صرف نظر و با او مصالحه کنید». در روز مباحله، پیامبر اسلام (ص) همراه با دو کودک، یک جوان و یک بانو بیرون آمدند. آن دو کودک، حسن (ع) و حسین (ع) و آن جوان، علی بن ابی طالب (ع) و آن بانو فاطمه‌ی زهرا (س) دختر پیامبر (ص) بودند. اسقف مسیحیان پس از مشاهده‌ی حضرت رسول و خانواده‌اش گفت: «من چهره‌هایی را می‌بینم که اگر از خداوند بخواهند کوه از جا کنده شود، کنده می‌شود. اگر این افراد نفرین کنند، یک نفر مسیحی روی زمین باقی نمی‌ماند.» لذا از مباحله اعلام انصراف کرده و حاضر به مصالحه شدند. (قرائتی، ج ۲، ص ۷۶).

غالب مفسران شیعه و اهل تسنن تصریح کرده‌اند که آیه‌ی مباحله در حق اهل بیت پیامبر (ص) نازل شده است و پیامبر تنها کسانی را که همراه خود به میعادگاه برد فرزندان حسن و حسین (ع) و دخترش فاطمه (ع) و علی (ع) بودند، بنابراین منظور از ابناءنا در آیه منحصرنا حسن و حسین (ع) هستند، همانطور که منظور از نساءنا فاطمه (س)، و منظور از انفسنا تنها علی (ع) بوده است. احادیث فراوانی در این زمینه نقل شده است (نمونه، ج ۲، ص ۵۸۲). شیعیان به موجب این آیه علی (ع) را برترین انسان پس از پیامبر اکرم (ص) دانسته و به همین دلیل با حضور او کسی را شایسته رهبری امت اسلام نمی‌دانند، همان‌طور که با حضور شخص پیامبر کسی را شایسته رهبری نمی‌دانند.

۲-۱. تاملی در آیه تطهیر

خداوند متعال در آیه ۳۳ از سوره احزاب چنین می‌فرماید: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» (احزاب/۳۳) «خدا فقط می‌خواهد آلودگی را از شما خاندان [پیامبر] بزداید و شما را پاک و پاکیزه گرداند». با توجه به روایات شیعه و اهل سنت، آیه شریفه در شان رسول خدا (ص) و علی و فاطمه و حسن و حسین (ع) نازل شده است، و احدی در این فضیلت با آنان شراکت ندارد. (موسوی همدانی، ج ۱۶، ص ۴۶۵)

نتیجه

خداوند متعال در آیاتی از سوره آل عمران، احزاب و انسان در شناسایی مقام اهل بیت (ع) به مخاطبان گزارش می‌کند. آنان با عملکرد صحیح در شرایط سخت، استواری در راستی و حقیقت، سعی در هدایت انسان‌ها داشتند و بدین ترتیب اسوه و الگوی برای افراد هستند. آنان در مواجهه با مسیحیان نجران، در برخورد با افراد نیازمند در حال روزه داری و انتخاب خداوند بر تطهیرشان به خوبی امتحان الهی را به پایان رساندند.

فهرست منابع

قرآن کریم، ترجمه محمد مهدی فولادوند
 قرائتی، محسن (۱۳۸۳)، تفسیر نور، تهران: مرکز فرهنگی درسهایی از قرآن.
 مصطفوی، حسن (۱۳۶۸)، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
 مکارم شیرازی و همگاران، ناصر (۱۳۷۴)، تفسیر نمونه، تهران: دارالکتب الاسلامیه.
 موسوی همدانی، سید محمد باقر (۱۳۷۴)، ترجمه تفسیر المیزان، قم: دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.

داشتن قدرت و اختیار برای گناه کردن به سراغ گناه نمی‌روند. صاحب تفسیر نمونه برای وضوح مطلب چنین مثال می‌زند که هیچ فرد عاقلی حاضر نیست که با دست خود قطعه آتشی را بر دارد و به دهان خویش بگذارد. این حالتی است که از درون وجود خود انسان بر اثر آگاهی‌ها، مبادی فطری و طبیعی نشات می‌گیرد (مکارم شیرازی، ج ۱۷، ص ۲۹۳)

۳- ۱. تاملی در آیاتی از سوره انسان

خداوند متعال در آیات ابتدایی سوره انسان، نعمت‌هایی را برشمرد که برای عبادالله و ابرار است، آنگاه اوصاف و ویژگی‌های ابرار را مطرح کرد: «يُؤْفُونَ بِالَّذِرِّ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا» (انسان: ۷-۹). [همان بندگانی که] به نذر خود وفا می‌کنند، و از روزی که گزند آن فراگیرنده است می‌ترسند. و به [پاس] دوستی [خدا]، بینوا و یتیم و اسیر را خوراک می‌دهند [می‌گویند] ما برای خشنودی خداست که به شما طعام می‌دهیم و پاداش و سپاسی از شما نمی‌خواهیم. قاعده‌ی این آیات مانند داستان مؤمنانی است که قرآن آن‌ها را «ابرار» خوانده است و از برخی کارهایشان یعنی وفای به نذر، اطعام مسکین، یتیم و اسیر حکایت کرده و وعده‌ی جمیلشان داده است. بنابراین جعل یک قصه فرضی نیست (موسوی همدانی، ج ۲، ص ۲۰۳).

با توجه به شان نزول، مصداق اتم و اکمل این آیات، امیر مؤمنان علی و فاطمه زهرا و فرزندان آنها حسن و حسین سلام الله علیهم اجمعین هستند که نذر خود را در سه روز روزه داشتن ادا کردند، و جز با آب افطار نمودند، و قلب آنان از خوف خدا و خوف قیامت مالا مال بود. خداوند در این آیات به پنج وصف از آنان پرداخته است: (۱) ادای نذر (۲) خوف از روز قیامت (۳) اطعام (۴) اخلاص (اطعام برای رضای خدا) (۵) خوف از خداوند. نکته قابل تامل در آیات ذکر شده این است که تمامی افعال به صورت مضارع به کار رفته است و این دلالت بر استمرار دارد. به بیانی دیگر، این ویژگی‌های همیشگی‌شان بوده است و در تمامی حالات و شرایط بدان پایبند بودند.

ولادت امام باقر(ع) و سخنان ایشان درباره امام زمان

فاطمه فیلوندی
دانشجوی کارشناسی
مدیریت آموزشی

ارج گذاری از چنین منتظران راستینی به آنان می فرماید: شما مردان و زنان، بندگان حقیقی من هستید. رفتار نیک و شایسته تان را می پذیرم و کردار ناپسندتان را عفو می کنم و به خاطر شما سایر گنهکاران را می آمرزم و بندگانم را به خاطر شما با باران رحمت خود سیراب و از آنان بلا را دفع می کنم. ای عزیزترین بندگان من! اگر شما نبودید، عذاب دردناک خود را به مردم نافرمان نازل می کردم.

ابراهیم بن عمر کناسی می گوید: از امام باقر علیه السلام شنیدم که می فرمود: «همانا برای صاحب این امر، دو غیبت خواهد بود و قائم، قیام می کند در حالی که بیعت کسی برگردنش نیست.

ابوبصیر هم از امام باقر علیه السلام نقل می کند که حضرت فرمود: «بعد از حسین علیه السلام، نه امام می آیند، نه منم از آنان، قائم ایشان است.

امام باقر علیه السلام می فرماید: «قائم ۹۰۳ سال حکومت می کند، همان مقدار که اصحاب کهف در غارشان ماندند، سپس زمین را پر از عدل و قسط می کند، چنان که از ستم پر شده باشد؛ پس خداوند برای او، شرق و غرب زمین را می گشاید و به شیوه سلیمان بن داوود سلوک نماید، آفتاب و ماه را صدا می کند، پاسخ او را می دهند و زمین برای او در نور دیده شود و به او وحی می رسد؛ پس به امر الهی به وحی عمل می کند.

امام باقر علیه السلام درباره شیوه حکومت حضرت مهدی علیه السلام می فرماید: «حضرت قائم علیه السلام به امر جدید و قضاوتی تازه - که شدید است - به پا خواهد خاست.

در جای دیگر از حضرت باقر علیه السلام آمده است: «همان گونه که پیغمبر دعوت فرمودند و اسلام غریبانه آغاز شد، حضرت مهدی علیه السلام همان گونه عمل می کند.

همان گونه که بیان شد در احادیث متعددی از امام زمان نام برده شده است و هر کدام از این احادیث به تنهایی می تواند ظهور ایشان را اثبات کند. وجود امام زمان (عج) نه تنها در احادیث امام باقر(ع) بلکه در احادیث تمامی ائمه مشهود است.

امام باقر(ع) در سال ۵۷ هجری در شهر مدینه، دیده به جهان گشود. درباره روز ولادت ایشان بین تاریخ نویسان اختلاف نظر وجود دارد؛ برخی آن را اول ماه رجب و برخی سوم ماه صفر می دانند.

امام محمد باقر (ع) در روز جمعه یا دوشنبه یا سه شنبه اول ماه رجب یا سوم ماه صفر سال ۵۷ هجری یا به روایتی دیگر سال ۶۵ هجری، در مدینه به دنیا آمد و در روز دوشنبه هفتم ذی حجه یا ربیع الاول و یا ربیع الاخر سال ۱۱۴ هجری، در همان شهر بدرود حیات گفت.

بنابراین، آن حضرت ۵۷ سال در این جهان زیست. از این مدت چهار سال با جدش امام حسین (ع) و پس از وی ۵۳ سال با پدرش زندگی کرد و هجده سال ادامه ی عمرش را به تنهایی به سر برد. مادر آن حضرت، فاطمه دختر حسن بن علی بود که با کنیه ام عبدالله و بنابر قول دیگر، ام الحسن خوانده شده است. بنابراین امام باقر (ع) از سلاله پدر و مادری هاشمی، علوی و فاطمی به شمار می آید. بدین جهت او نخستین کسی است که از نسل امام حسن (ع) و امام حسین (ع) به دنیا آمده است.

امام باقر(ع) درباره امام زمان(عج) می فرمایند: بر مردم زمانی می آید که امامشان از منظر آنان غایب می شود. خوشا به حال آنان که در آن زمان در امر [ولایت] ما اهل بیت ثابت قدم و استوار بمانند! کمترین پاداشی که به آنان می رسد، این است که خدای متعال خطابشان می کند و می فرماید: بندگان من! شما به حجت پنهان من ایمان آوردید و غیب مرا تصدیق کردید. پس بر شما مژده باد که بهترین پاداش من در انتظارتان است.

از منظر امام باقر علیه السلام در عصر غیبت، چشم به راه ظهور حضرت مهدی علیه السلام بودن و انتظار حکومت آل محمد صلی الله علیه و آله را کشیدن از عبادات شایسته و برتر محسوب می شود. ایشان به نقل از وجود مقدس رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ أَنْتَظَارُ الْفَرَجِ؛ انتظار [پیروزی و] فرج [آل محمد صلی الله علیه و آله] از برترین عبادات محسوب می شود.»

آن گاه امام باقر علیه السلام ادامه داد: «خداوند متعال به خاطر

بررسی آسیب‌های مهدویت و پیامدها و راه‌حل‌های آن

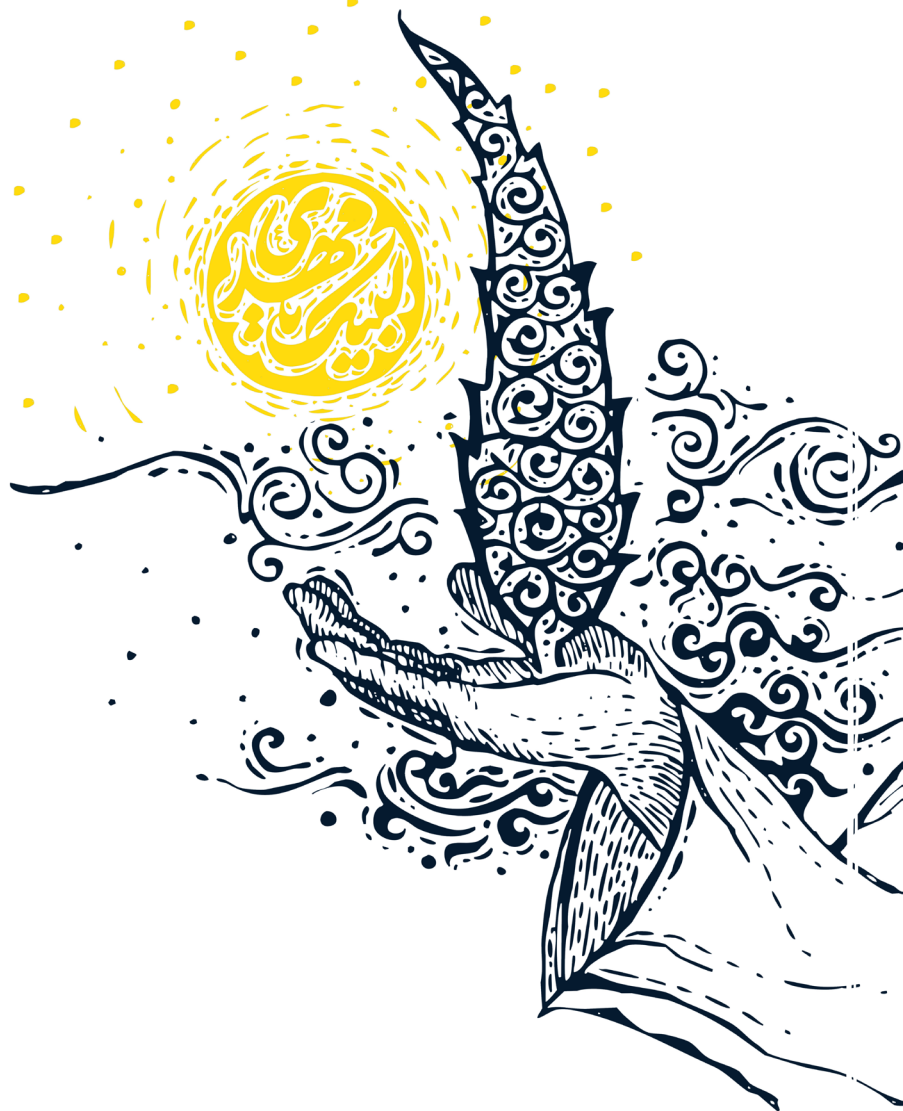
عبادالله رفیعی اصل
 طلبه سطح سه
 حوزه منصوریه شیراز

۶. ملاقات‌گرایی؛
 ۷. پیروی نکردن از ولایت فقیه؛
 ۸. مدعیان دروغین مهدویت و نیابت خاصه؛
 اعتقاد به مهدویت از زمان رسول خدا تا زمان امام حسن
 عسکری علیه السلام در میان مسلمانان به ویژه شیعیان
 رایج بوده است؛ مهدی (عج) می‌آید و جهان را پر از عدل و
 داد می‌کند. حال این مساله پیش می‌آید که این امر مهم با
 چه آسیب‌هایی روبه‌رو است؟ و این آسیب‌ها چه پیامدهایی
 دارد؟ و راه‌حل آن چیست؟
 در گفتار پیش‌رو به آسیب‌های مهم این موضوع اشاره
 می‌شود و سپس راه‌کارهای مقابله آن‌ها ذکر می‌شود:

هر امر مهمی با توجه به میزان اهمیتش در معرض خطر
 و آسیب قرار می‌گیرد و مهدویت نیز که از اساسی‌ترین و
 بارزترین باورهای شیعیان است و اثرات مهم و امیدبخش
 دارد از این قانون مستثنی نیست؛ در این پژوهش سعی دارد
 تا به هشت آسیب از آسیب‌های مهدویت و راه‌حل‌های آن
 در زمان غیبت، بپردازد. این آسیب‌ها عبارت‌اند از:
 ۱. طرح مباحث غیرضرور؛
 ۲. برداشت غلط از انتظار؛
 ۳. استعجال در ظهور (خواستن ظهور قبل از زمان واقعی آن)؛
 ۴. توقیت (تعیین وقت برای ظهور)؛
 ۵. تطبیق (تطبیق روایات به افراد و حوادث خاص)؛

۱. طرح مباحث غیر ضروری

در فرهنگ ناب مهدوی، معارف فراوانی است که پرداختن
 به آنها یک ضرورت شمرده می‌شود و نقش اساسی در
 جهت‌آگاهی بخشی به شیعیان دارد و برای ترسیم نحوه
 عملکرد آنها در زمان غیبت بسیار مهم است. گاهی افراد
 و مجموعه‌ها در قالب گفتار، مقاله‌ها و نشریات و حتی
 کنفرانس‌ها به بحث‌هایی روی می‌آورند که هیچ ضرورتی
 برای طرح آن‌ها احساس نمی‌شود بلکه بیان آن‌ها، گاهی
 سبب ایجاد شبهه‌ها و سوالات انحرافی در ذهن و اندیشه
 منتظران می‌گردد. برای نمونه پرداختن به بحث «ملاقات
 با امام زمان» و ترغیب و تشویق فراوان به شکل افراطی
 نسبت به این موضوع، پیامدهای ناگواری دارد و سبب
 ناامیدی و گاهی انکار امام عجل الله تعالی فرجه الشریف
 می‌شود. در حالی که آنچه در روایات بر آن تأکید شده است،
 حرکت در جهت رضایت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه
 الشریف و پیروی از آن حضرت در گفتار و کردار است.
 بنابراین مهم‌تر از طرح مسئله‌های بی‌مورد، تبیین وظایف
 منتظران در عصر غیبت امام است تا اگر توفیق ملاقات با
 امام دست داد، در حالت رضایتمندی آن بزرگوار باشد.
 پرداختن به مباحثی از قبیل ازدواج حضرت، وجود فرزند
 برای آن بزرگوار و یا محل زندگی حضرت و مانند آن نیز

می‌داند. (بالادستیان، ۱۳۹۲: ۲۴۰).

امام خمینی (ره) فرمودند: «ما اگر دستمان می‌رسید و قدرت داشتیم باید برویم تمام ظلم‌ها و جورها را از عالم برداریم تکلیف شرعی ماست. منتهی ما نمی‌توانیم. این که هست

این است که حضرت [امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف] عالم را پر می‌کند از عدالت؛ نه شما دست بردارید از این تکلیفتان، نه این که شما دیگر تکلیف ندارید. (امام خمینی، ج ۲۰ ص ۱۹۶). بعضی افراد، از ظاهر برخی روایات این‌گونه برداشت کرده‌اند که هر قیامی قبل از قیام امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف محکوم و مردود است بنابراین در برابر قیام و انقلاب شکوهمند اسلامی ایران که قیامی بر ضد طاغوت و استکبار و در جهت برقراری احکام الهی بوده است موضع نادرستی گرفته‌اند.

در پاسخ باید گفت که اجرای بسیاری از احکام اسلامی مانند اقامه حدود و قصاص و نیز جهاد با دشمنان و مبارزه‌ی فراگیر با فساد، جز با تشکیل حکومت اسلامی ممکن نیست؛ بنابراین تلاش برای برقراری نظام اسلامی کاری پسندیده و مورد قبول است و نهی از قیام در بعضی از روایات به معنی شرکت در قیام‌های باطل که انگیزه الهی ندارد و یا قیام‌هایی که بدون توجه به شرایط و زمینه‌های لازم انجام می‌گیرد و یا حرکت‌هایی که به عنوان قیام مهدوی شروع می‌گردد، می‌باشد. نه اینکه هر انقلاب و حرکتی که در مسیر اصلاح جامعه است مردود شمرده شود. (بالادستیان، ۱۳۹۲).

از نمونه‌های بحث‌های غیر ضروری است که باید جای خود را به مباحث کاربردی و تأثیرگذارتر بدهد. به همین دلیل گفت‌وگو درباره‌ی شرایط و زمینه‌های ظهور نیز بر بحث علائم ظهور مقدم است؛ زیرا آشنایی با شرایط ظهور، مشتاقان امام را به حرکت در راستای تحقق آن شرایط ترغیب می‌کند.

بیان این نکته نیز ضرورت دارد که در طرح مباحث مهدویت، جامع‌نگری لازم است. پس در هنگام گفت‌وگو درباره‌ی یک موضوع، مجموع معارف مهدویت می‌بایست مورد مطالعه قرار گیرد. گاهی بعضی افراد با مطالعه برخی از روایات و بدون در نظر گرفتن روایات دیگر، تحلیل‌های نادرستی از جریان مهدویت بیان می‌کنند (بالادستیان، ج ۲۴۰: ۱).

پيامد این طرح مباحث غیر ضرور:

۱. بازماندن از مباحث مهم، کاربردی و ضروری؛
۲. بستر سازی برای ورود خرافات و سخنان بی‌دلیل و غیر مستند که در نتیجه، سوداگران برای مطرح کردن خویش یا فریفتن مردم از بازار گرم این مباحث بهره می‌جویند. (محمد صابر، ۱۳۸۷: ۳۸)

راه حل آن

۱. علم و بصیرت در دین؛
۲. روشنگری توسط اندیشمندان در موضوعات مرتبط با مهدویت و ذکر مسایل مهم و کاربردی و تبیین وظایف؛
۳. حساسیت علما نسبت به عوام‌فریبان و ورود خرافات به ساحت دین و مقوله‌های دینی نظیر مهدویت؛
۴. تقوا در مقابل هوای نفس و عوام‌فریبی. (محمد صابر، ۱۳۸۷: ۴۰).

۲. برداشت غلط از مفهوم انتظار.

گاهی تحلیل نادرست و ناقص از روایات، به دریافت غیر صحیح می‌انجامد که چند نمونه از آن را بیان می‌کنیم: برداشت غلط از مفهوم «انتظار» سبب شده است که بعضی گمان کنند که چون اصلاح جهان از فسادها به دست امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف خواهد بود ما در برابر تباهی‌ها و ناهنجاری‌ها هیچ وظیفه‌ای نداریم و بلکه ممکن است گفته شود که برای نزدیک شدن ظهور امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف باید برای ترویج بدی‌ها و زشتی‌ها در جامعه اقدام کنیم!! این اندیشه‌ی نادرست در مقابل دیدگاه قرآن و اهل بیت علیهم السلام است که امر به معروف و نهی از منکر را از وظایف حتمی هر مسلمان

ظهور و خواستار آن است، و برای تعجیل امر فرج دعا می‌کند ولی هرگز عجله نمی‌کند و هر چه غیبت به درازا کشد و انتظار، طولانی شود، باز هم صبر و شکیبایی را از دست نمی‌دهد بلکه علی‌رغم شوق فراوان به ظهور، در برابر اراده‌ی پروردگار و خواست او کمال تسلیم را از خود نشان می‌دهد و برای تحقق زمینه‌های لازم برای ظهور می‌کوشد و بردباری می‌کند.

عبدالرحمن بن کثیر گوید:

«خدمت امام صادق نشسته بودم که مهرم داخل شد و عرض کرد: قربانت گردم! به من خبر دهید این امری که در انتظارش هستیم کی واقع می‌شود؟ امام فرمود: ای مهرم! دروغ گفتند وقت گذاران! و هلاک شدند، شتاب‌کنندگان و نجات‌یافتگان تسلیم‌شدگانند (کلینی، ج ۱: ۲۰۹). نهی از عجله و شتاب‌زدگی در امر ظهور به آن جهت است که به دنبال عجله، روحیه یأس و نومیدی در انسان منتظر، پیدا می‌شود؛ آرامش و صبوری را از دست می‌دهد و حالت تسلیم او به حالت گله‌مندی و شکایت تبدیل می‌گردد و از تأخیر ظهور بی‌قرار می‌شود و این بیماری را به دیگران نیز سرایت می‌دهد و گاهی به خاطر استعجال ظهور به حالت انکار وجود امام، گرفتار می‌شود. (بالادستیان، ۱۳۹۲: ۲۴۰).

پیامد برداشت غلط از مفهوم انتظار:

- ۱- قانع بودن به وضع موجود و عدم کوشش برای تحقق وضعی برتر؛
- ۲- عقب ماندگی مردم؛
- ۳- تسلط بیگانگان و زبونی در مقابل آن‌ها؛ (نبودن استقلال و آزادی)
- ۴- ناامیدی و پذیرش شکست در حوزه‌ی فردی و اجتماعی؛
- ۵- ناتوانی دولت و نابسامانی کشور؛
- ۶- فراگیر شدن ستم، انفعال و بی‌تحرکی در مقابل ظلم؛
- ۷- قبول ذلت و بدبختی در حوزه فردی و اجتماعی؛
- ۸- تنبلی و بی‌مسئولیتی؛
- ۹- سخت شدن حرکت و قیام امام زمان علیه السلام چرا که هر چه فساد و تباهی بیشتر شود، کار امام علیه السلام در مبارزه، سخت‌تر و طولانی‌تر می‌گردد
- ۱۰- نادیده گرفته شدن محتوای بسیاری از آیات و روایات مانند: امر به معروف و نهی از منکر، (صابر جعفری، ۱۳۸۷: ۱۵).

راه حل آن:

- ۱- علم و بصیرت در دین، در مقابل کج اندیشی‌ها و برداشت‌های غلط؛
- ۲- تقوا در مقابل هوا و هوس؛
- ۳- علم و بصیرت در حوزه سیاست و اجتماع برای تشخیص دوستان و دشمنان و روشن شدن عملکرد سیاستمداران؛
- ۴- تبیین و روشنگری اندیشمندان و علما در حوزه‌ی مسائل دینی، سیاسی و اجتماعی؛
- ۵- پیروی از علمای راستین که مصداق نایبان عام امام زمانند؛
- ۶- به حاشیه راندن تفکرات متحجرانه و جمودگرا؛ (محمدصابر ۱۳۷۸، ۱۶).

۳. استعجال ظهور:

استعجال به معنی عجله کردن و خواستن چیزی قبل از رسیدن وقت آن و تحقق زمینه‌های لازم برای آن است. انسان‌های عجول به خاطر ضعف‌نفس و کم‌ظرفیت بودن، متانت و سکون و آرامش خود را از دست می‌دهند و بدون در نظر گرفتن شرایط، خواهان تحقق پدیده‌ها هستند. در فرهنگ ناب مهدویت و در برخورد با مسئله انتظار امام غایب، انسان منتظر، پیوسته با تمام وجود و اشتیاق، درطلب

۴. توقیت (تعیین وقت برای ظهور)

از آسیب‌های فرهنگ مهدویت آن است که بعضی به دنبال تعیین زمان برای ظهور هستند. در حالی که زمان ظهور بر مردم مخفی است و در روایات پیشوایان دینی از تعیین وقت برای ظهور به شدت نهی می‌شود و وقت گذاران دروغگو شمرده شده‌اند.

از امام باقر علیه السلام سؤال شد، آیا برای ظهور وقت (معینی) است؟ حضرت فرمود:

«آنها که برای ظهور تعیین وقت می‌کنند دروغ می‌گویند. و دو بار این جمله را تکرار کرد.» (طوسی، ح: ۴۱۱، ۴۲۶).

با این حال بعضی آگاهانه یا ناآگاهانه برای ظهور تعیین وقت می‌کنند که کمترین اثر آن احساس یأس و ناامیدی برای کسانی است که این وعده‌های دروغین را باور کرده‌اند ولی خلاف آن را مشاهده کرده‌اند.

بنابراین منتظران واقعی باید خود را از دام شیادان و نادانان حفظ کنند و دربارۀ زمان ظهور، تنها منتظر اراده‌ی پروردگار باشند. (بالا دستیان، ۱۳۹۲: ۳۳۵).

پیامد توقیت:

۱. ایجاد یأس و ناامیدی به سبب عدم تحقق ظهور در وقت تعیین شده؛

۲. ایجاد بدبینی نسبت به اصل ظهور؛

۳. ایجاد بدبینی به شخصیت امام در اثر عدم تحقق ظهور؛

۴. قساوت قلب‌ها؛

۵. برگشتن مردم سست ایمان از دین.

راه حل:

۱. تکذیب کردن

محمد بن مسلم گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

«یا محمد، من اخبرک عنا توقیتا فلاتهابن ان تکذبه فانا لانوقت لاحد وقتا».

ای محمد، هر کس از جانب ما به تو خبر دهد که ما وقتی برای ظهور تعیین کرده‌ایم، بی‌مهابا و ترس او را تکذیب کن. زیرا ما برای هیچ کس [حتی خواص] وقتی تعیین نمی‌کنیم. (نعمانی، ۲۸۹).

۵. تطبیق

آسیبی دیگری که قابل ذکر است، تطبیق ناصواب است. با این توضیح که عده‌ای با خواندن یا شنیدن چند روایت در علایم ظهور، آن‌ها را بر افراد یا حوادثی تطبیق می‌دهند.

پیامد استعجال ظهور:

۱. ناسپاسی و اعتراض و عدم رضایت به مصلحت الهی؛

۲. توجه به منحرفان و مدعیان دروغین مهدویت؛

۳. یأس و ناامیدی در اثر عدم تحقق ظهور؛

۴. شک و تردید؛

۵. دست به اقدام ناشایست زدن؛

۶. استهزا و تمسخر آیات و روایات و معتقدان به غیبت و ظهور.

راه حل آن:

۱. تسلیم اراده و حکمت الهی بودن همراه با آرزوی ظهور و داشتن آمادگی.

امام جواد علیه السلام فرمودند: «... یهلک فیها المستعجلون و ینجو فیها المسلمون» [۱]: در دوره غیبت، شتاب زدگان در امر ظهور هلاک می‌شوند و اهل تسلیم نجات می‌یابند. ایمان به غیب و ایمان به حکمت الهی، سبب صبر و تسلیم به جای تعجیل خواهد شد. (صدوق ج ۲، ب: ۳۶۲، ۳۷۸).

۲. علم و بصیرت در دین:

در دو مقوله‌ی عواقب تعجیل و آثار صبر، روایات بسیاری آمده است. به همین مناسبت، به یکی از آن‌ها اشاره می‌شود: «لا تعجلوا الامر قبل بلوغه فتندموا» پیش از رسیدن این امر، شتاب مکنید که پشیمان می‌شوید. (صدوق، الخصال، ج ۲، ۶۲۲).

۳. تبیین و روشنگری اندیشمندان نسبت به عواقب تعجیل و آثار صبر و تسلیم و رضا به رضایت خداوند. (محمدصابر، ۱۳۸۴: ۸۸).

تکذیب کسی است که با ادعایی از جمله ادعای نیابت از جانب امام همراه باشد. بنا به عرف زمان غیبت صغرا، مشاهده توسط کسی صورت می‌گرفت که نایب امام باشد و این نخستین معنایی است که در این باره به ذهن متبادر می‌شود. (میرتبار، ۱۳۹۰: ۱۱۰).

پیامد ملاقات‌گرایی:

۱. یأس و ناامیدی در اثر عدم توفیق دیدار؛
  ۲. توهم‌گرایی و خیال‌پردازی؛
  ۳. رویکرد به شیادان و مدعیان مهدویت، نیابت و مدعیان ملاقات؛
  ۴. دور ماندن از انجام وظایف اصلی، به دلیل اهتمام بیش از اندازه و غیر متعادل به دیدار؛
  ۵. بدبینی به امام علیه السلام به علت عدم دیدار. راه حل:
- مهم‌ترین راه حل این آسیب، توجه و رویکرد به منابع اصیل و معارف ناب دین در پرتو مراجعه به علمای راستین است. (صابر، ۱۳۷۸: ۶۶).

البته خود تطبیق روایات بر حوادث، آفت و آسیب نیست، بلکه آفت، مطالب و ادعاهایی است که افرادی به صرف خواندن یک یا دو روایت و بدون بررسی آیات و روایات و مطالب تاریخی و بدون داشتن قدرت تشخیص صحیح، از روایات مطرح می‌کنند، یعنی بدون داشتن تخصص به اظهار نظر می‌پردازند.

این تذکر لازم است که در روایات، تشخیص مؤلفه‌ها و علایم سپاه حق و باطل به عهده‌ی علمای راستین گذاشته شده است؛ همان‌ها که در عصر غیبت کبری به عنوان «نواب عام» عهده‌دار امور گشته‌اند.

پیامد تطبیق:

۱. پیامد تطبیق؛ توقیت و تعجیل است.
۲. نومیدی و یأس در اثر عدم اتفاق ظهور؛
۳. به دلیل عدم تحقق تطبیق‌های مطرح شده، باعث بی اعتقادی افراد نسبت به اصل ظهور می‌گردد و افراد در اصل ظهور و روایات به شک و تردید می‌افتند. راه حل آن:
۱. تبیین و روشن‌گری؛
۲. تکذیب و مبارزه با انحرافات؛
۳. کار کارشناسی در مورد علایم و ویژگی‌ها، توسط علما. (صابر، ۱۳۸۷: ۸۸).

۶. ملاقات‌گرایی

درباره‌ی امکان و مطلوبیت دیدار با امام موعود در زمان غیبت کبری، دو گرایش افراطی و تفریطی وجود دارد که هر دو نگاه چه از جهت اعتقادی و چه از جهت آثار عملی به بروز مجموعه‌ای از آسیب‌ها می‌انجامد. افراطی‌ها می‌گویند: ملاقات آسان و سهل است و لازم. تفریطی‌ها می‌گویند: رواج اندیشه‌ی دیدار با امام، ارزش اعتقاد به امام را کم می‌کند. در بررسی روایی این موضوع، به نظر می‌رسد نقطه‌ی کانوی این نوع نگاه، آخرین توقیع امام عصر علیه السلام در زمان غیبت صغرا و عبارت مشهوری که در آن نامه آمده است، باشد. امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در ضمن بیان فرا رسیدن غیبت تام، ادعای هرگونه مشاهده توسط افراد را کذب و افترا خوانده‌اند: «ألا فمن ادعی المشاهدة قبل خروج السفیانی و الصیحة فهو کذاب مفتر» (غیبه، طوسی: ۳۹۶).

درباره‌ی معنای مشاهده در این توقیع، وجوه گوناگونی ذکر شده است؛ اما به نظر می‌رسد مقصود کلی از این عبارت،

۸. مدعیان دروغین مهدویت و نیابت خاصه

در هر عصری عده‌ای به دروغ، ادعای مهدویت نموده یا دیگران چنین نسبتی به آنان داده‌اند و بدین وسیله فرقه‌هایی ایجاد شده است. چه در دوره غیبت صغرا و چه در دوره غیبت کبری، کسانی بوده‌اند که نیابت خاصه یا وکالت امام را به دروغ، ادعا می‌کرده‌اند. البته ادعاهای این افراد به صورت‌های متفاوتی، ارائه شده است:

۱. مهدویت.
۲. نیابت خاصه، وکالت، بابیت یا... افرادی که مدعی‌اند هر موقع بخواهند امام را می‌توانند ببینند، مشکلات به واسطه‌ی آنان حل می‌شود، آن‌ها واسطه و باب میان مردم و امام هستند، پیامی را از امام آورده‌اند یا پیامی را برای امام می‌برند. (طوسی، ۱۴۲۵: ق ۳۹۷).
۳. نیابت عامه: عده‌ای خود را به جای علمای ربّانی، مراجع عظام تقلید و فقها و... معرفی می‌کنند با این که در این دوران، عقل و نقل، وظیفه همه را روشن ساخته است و آن، مراجعه به علما و فقها است. اینان راه جدای از قرآن و سنت و عقل برگزیده و سیر و سلوکی معرفی می‌کنند و ره نرفته، ره می‌آموزند.

۷. پیروی نکردن از ولایت فقیه

از آسیب‌های مهم در جامعه منتظر، فهم غلط نسبت به جایگاه ولی فقیه است و این مسئله می‌تواند در اطاعت‌پذیری مردم از ولی فقیه در عصر غیبت اثر منفی بگذارد. براساس مبانی ولایت فقیه، نظر امام راحل رحمه الله و دیدگاه برخی از فقهای معاصر، شأنی که امام معصوم علیه السلام در فضای مجتمع دارد؛ ولی فقیه هم دارد. البته نه اینکه هر شأنی که امام معصوم علیه السلام به لحاظ فردی دارد، ولی فقیه هم دارد؛ امام، دارای مقام عصمت است؛ اما ولی فقیه معصوم نیست. بر امام معصوم، ملائکه در شب‌های قدر نازل می‌شوند؛ اما بر ولی فقیه نازل نمی‌شوند. محل گفت و گوی ما این گونه مقام‌ها و شؤون شخصی نیست؛ بلکه محل گفت و گو این است که در فضای جامعه و اداره‌ی مجتمع، هر شأنی که امام معصوم علیه السلام دارد، ولی فقیه هم دارد؛ بنابراین اگر ولی فقیه برای اداره‌ی جامعه دستوری بدهد یا حکمی بکند، باید مردم نسبت به ولایت فقیه اطاعت پذیرتر از کنیز به صاحبش باشند. (میرتبار، ۱۳۹۰: ۱۴۴).

پیامد پیروی نکردن از ولی فقیه:

۱. گمراهی و ضلالت؛

۲. پراکندگی افراد و عدم وحدت در سایه رهبری واحد؛

۳. شکست پذیربودن در مقابل دشمن و عدم مقاومت؛

راه حل:

۱. تبیین عقلی و نقلی نواب عام

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«فاما من كان من الفقهاء صائنا لنفسه حافظا لدينه مخالفا على هواه، مطيعا لامر مولاه فللعوام ان يقلدوه و ذلك لا يكون الا بعض فقهاء الشيعة لاكلهم.»

از میان فقیهان، فقیه‌ی که نفس و دین خود را (نه دنیایش) را نگاهدار باشد با هوا و هوس‌هایش مخالفت نماید و فرمان مولایش را اطاعت کند، باید مردم از او تقلید کنند و دارای چنین صفات والایی نباشد مگر برخی از فقهای شیعه، نه همه آنان. (عاملی، ج ۲۷، باب ۱۳۱: ۱۰).

۲. بصیرت دینی و سیاسی.

۳. هماهنگی و وحدت رویه بین اندیشمندان و علما در حمایت از فقیه‌ی که عهده دار امور گشته است.

۴. تلاش برای حل مشکلات دینی، فکری، سیاسی و اجتماعی جامعه با هم‌فکری اندیشمندان و علما. (جعفری،

پیامدهای مدعیان دروغگو :

۱. گمراهی مردم؛
۲. دوری از مسیر اهل بیت علیهم السلام؛
۳. به بازی گرفته شدن دین؛
راه حل آن:
۱. تقوا و تهذیب نفس.
۲. علم و بصیرت دینی و سیاسی علما، اندیشمندان، دولت مردان و مردم.
۳. روشنگری علما و اندیشمندان، تکذیب منحرفان.
۴. برخورد دولت مردان جامعه اسلامی (مثل برخورد امیر کبیر با باییت که ستودنی است).
۵. عدم تسامح و اغماض در برخورد با انحرافات و بدعت‌ها.
(جعفری محمد صابر، ۱۳۸۷: ۸۲).

نتیجه

از آنجا که مهدویت مژده‌ای روح افزا و امیدبخش از زمان پیامبر تا اکنون می‌باشد و از اعتقادات قطعی شیعیان است قطعاً با آسیب‌های ذکر شده روبه‌رو شده و می‌شود. بنابراین باید با علم، درایت، بصیرت، آگاهی رساندن و پشتیبانی از ولایت فقیه کاری کرد که فرد و جامعه منتظر با وجود تبلیغات معاند در دام این آسیب‌ها نیفتند.

منابع

- کلینی محمد بن یعقوب، اصول کافی، نشر: تهران چاپ چهارم ۱۳۹۳ ش
- جعفری، محمد صابر، اندیشه مهدویت و آسیب، نشر: تهران بنیاد فرهنگی موعود، چاپ چهارم ۱۳۸۷
- بالادستیان محمد، نگین آفرینش، نشر: قم بنیاد مهدی موعود، چاپ اول ۱۳۹۲
- سلیمیان خدامراد، درسنامه مهدویت، نشر: قم بنیاد مهدی چاپ پنجم ۱۳۸۸
- محمد میرتبار، آسیب شناسی جامعه منتظر، نشر: قم بنیاد فرهنگی موعود، ۱۳۹۰
- موسوی روح الله، صحیفه نور، نشر قم: آموزش انقلاب اسلامی چاپ اول ۱۳۹۰
- طوسی محمد بن حسن، العیبه، قم نشر: موسسه معارف اسلامی، چاپ سوم ۱۴۲۵ ق
- باب ویه صدوق، کمال الدین و تمام نعمه، قم: نشر دارالکتب اسلامی، چاپ دوم ۱۳۹۵ ق

سلمان، سلیمان ملک عشق

مجتبی عزیزی
دکترای تاریخ ایران اسلامی
دانشگاه شیراز

نامش سلمان و کنیه او ابو عبدالله است. در سرزمین فارس او را روزبه می‌خواندند اما متعلق به سرزمین خاص یا دینی خاص نبود؛ او عاشق بود؛ به دنبال یک دین، دین عشق. دینی که نخستین بار زرتشت آورد و مسیرش را یهود و مسیحیت پیمودند اما این دین باید در جایگاه حق خود قرار می‌گرفت و کامل می‌گشت آن هم به دستان پیامبری که بشارت داده شده بود. سلمان به دنبال آن منجی بود.

او با آیین‌های گوناگون آشنا بود و به سرزمین‌های مختلفی سفر کرد. تا بشارت ظهور احمد(ص) و نشانه‌های او را شنید و با وجودی سرشار از عشق، مانند عاشقی منتظر، همواره در پی یافتن عشق درونش بود تا در سرزمین در حجاز او را یافت او همان محمد مصطفی صلی الله و علیه و آله وسلم و منتهای آرزوی عاشقان بود. سلمان همواره چون عاشقی وارسته، همراه پیامبر(ص) بود؛ نه از او پیشی گرفت و نه از او جاماند بلکه قدم به قدم چراغ هدایت پیش رفت. پیامبر موعود، سلمان را به مقام قرب خود رسانید یعنی او را مشمول قلمرو عشق کرد و در حقیقت فرمود: «سلمانُ منّا اهل البیت» و میان او و ابودر (در برخی قول‌ها حذیفه)، عقد اخوت بست. سلمان برای گسترش اسلام در جنگ‌های صدر اسلام حضور داشت، نمونه روشن آن نبرد احزاب بود. در سایه مشاوره‌های او در اقدامات نظامی، اسلام پیروز گشت و این جنگ به غزوه خندق نیز معروف شد. در جنگ طائف برای نخستین بار چگونگی استفاده از منجنیق را به کمک راه اسلام آورد.

پس از رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و توصیه ایشان، همراهی با علی علیه السلام را سرلوحه‌ی خود قرار داد. او همواره در دفاع از حق مولایش می‌کوشید و از ذره‌ای دریغ نکرد. در همان دوران نیز به شیعه علی معروف بود و آنجا که مصلحت ایجاب می‌کرد مانند مولایش سکوت کند؛ سکوت کرد تا مبدا دین اسلام تضعیف شود.

در زمان خلیفه که به فرمانداری مدائن تعیین شد با اجازه

مولایش علی (ع) این مسئولیت را قبول کرد. سلمان شیوه‌ی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و مولایش علی را در زهد و علم در آنجا پیاده نمود. در سایه رهنمودها و رهبری‌های سلمان بود که دین اسلام همراه با عفت و

صداقت و ساده زیستی به روش پیامبر (ص) و علی علیه السلام به مدائن و از آنجا به ایران رسید و در گسترش اسلام و مذهب شیعه، نقش بسزایی داشت.

سلمان که یک عاشق بود و متعلق به سرزمین عشق و به مقام والای عشق یعنی همنشینی با پیامبر عشق، حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم و جان او حضرت علی علیه السلام رسیده بود، سرانجام با کوله‌باری پر از خدمت به اسلام در سال ۳۴ (یا ۳۶) هجری قمری در شهر مدائن دیده از جهان فرو بست؛ اما راه دلدادگی او که عشق بود همچنان زنده است و چون چراغی روشن می‌تابد.

منابع

او سلمان شد، سید ناصر هاشم زاده، شرکت چاپ و نشر بین الملل، تهران: ۱۳۹۳

سلمان فارسی، عبدالله سبیتی، ترجمه سید اسماعیل عمادی

حائری، انتشارات محبان، تهران: ۱۳۸۵

سلمان فارسی از سپاهان تا مدائن، حسین محدث نوری

طبرسی، ترجمه سید حسن افتخار زاده، انتشارات آفاق،

تهران: ۱۳۹۵

تاریخ صدر اسلام، غلامحسین زرگری نژاد، انتشارات سمت،

تهران: ۱۳۹۳

پارسای فارسی، ابوالقاسم غلامی میانی، انتشارات اندیشه

معاصر، تهران: ۱۳۹۴

گام ها و گلوله ها ؛ ژاله خون شد

زهرا هاشمی
دانشجوی کارشناسی ارشد
رشته مهندسی مکانیک طراحی کاربردی

حوادث و رویدادهای بسیاری در سال‌های منتهی به انقلاب اسلامی ایران بوقوع پیوست. این رویدادها، معلول خواست و اراده ملتی بود که با شجاعت خویش، توانست بر عظمت و شکوه پیروزی نهضت انقلاب بیفزاید. مهم‌ترین نقش این وقایع، به چالش کشاندن سیاست‌های رژیم در رویارویی با ایدئولوژی انقلاب بود. جمعه، هفدهم شهریور سال ۵۷ که بعدها به «جمعه‌ی سیاه» معروف گردید؛ نقطه‌ی عطفی در تاریخ مبارزات مردم ایران محسوب می‌شود. در واقع، حادثه‌ی خونین میدان ژاله، مهر اتمام رژیم شاهنشاهی ایران نیز محسوب می‌شود. به عبارتی ساده‌تر، رژیم پهلوی با این اقدام خونین خود، هر گونه امید به مصالحه میان انقلابیون و سلطنت‌طلبان را از بین برد و جدایی میان ملت و حکومت را عمیق‌تر کرد تا امید هر نوع پیوستگی یا سازش از بین برود. تاریخ می‌گوید در چنین روزی، تظاهرات برای چهارمین روز متوالی ادامه پیدا کرد. این بار وعده دیدار مردم غیور کشور در میدان ژاله (میدان شهدای فعلی) بود. آنان غافل از آن که رژیم ستمگر پهلوی از ۷ صبح حکومت نظامی اعلام کرده است به میعادگاه رسیدند که با دیدن تانک‌ها و نیروهای نظامی و مأموران اسلحه به دست متعجب شدند، اما بدون اعتنا به آنها به تظاهرات خود ادامه دادند. چندی طول نکشید که مأموران مسلح، پس از چند بار هشدار، جمعیت متشکل از زنان و کودکان را در کمال بی‌رحمی و سنگدلی هدف رگبار گلوله قرار دادند. ابعاد عظیم کشتار و سرکوب مردم بی‌گناه در این روز، باعث شد انقلابیون در حرکت خود ثابت قدم‌تر جلو روند. ناگفته نماند رهبری حضرت امام خمینی (ره) نقش به‌سزایی در این پیروزی غرورآفرین ایفا کرد. بنابراین می‌توان گفت رویداد خونین ۱۷ شهریور عاملی موثر در تشدید مبارزات مردمی و تسریع سقوط رژیم پهلوی به شمار می‌رود. آمار دقیق شهیدان مظلوم این حادثه شهریور هیچ‌گاه مشخص نشد. آمار رسمی و آنچه در اطلاعیه‌ی فرمانداری نظامی تهران درباره تعداد کشته‌ها ذکر شده، این بود که تعداد شهدا با احتساب مجروحانی که بعدتر به شهادت رسیدند نزدیک به ۱۰۰ نفر است اما تعداد چند هزار نفر توسط شاهدان عینی ذکر شد و حتی «میشل فوکو» متفکر پرآوازه فرانسوی که در همان ماه شهریور به ایران آمد و انقلاب ایران را «در جست‌وجوی معنی و نه مطابق آموزه‌های مارکسیستی» توصیف کرد از ۴ هزار کشته سخن به میان آورد.

◆ کودتای ۲۸ مرداد؛ نتیجه اعتماد به آمریکا

احمدرضا پوردرویش
کارشناسی فقه و مبانی حقوق اسلامی
دانشگاه شیراز

سوئی با بیگانگان و به طور ویژه با انگلستان، سرسازگاری نداشت و از سوی دیگر، نسبت به نظام دیکتاتوری پهلوی خصومت داشت. ۳ مهر همین سال، مصدق در نطق خود در مجلس شورای ملی درباره موازنه منفی، طرحی را پیشنهاد کرد که بر اساس آن، نباید به نیروهای بیگانه‌ای که در ایران حضور دارند، امتیاز استخراج نفت داده شود. باید این نکته را از ذهن دور داشت که رویارویی دکتر مصدق با انگلیس در آغاز دهه ۳۰، موضوع تازه‌ای نبود. در سال ۱۳۰۲، در دوره تصدی وزارت امور خارجه ایران در کابینه حسن پیرنیا نیز مصدق با آنچه انگلیس منافع خود در ایران می‌دانست، به مخالفت پرداخته بود. ظهور مجدد و موثر مصدق در عرصه سیاست ایران، تنها پس از اشغال کشور و برکناری رضاشاه از پادشاهی ممکن شد. در نخستین انتخابات پس از رضاشاه، مصدق بیشترین رای را در تهران به دست آورد و با کوشش او، طرحی در مجلس تصویب شد که به دولت اجازه نمی‌داد بدون تصویب مجلس، درباره‌ی نفت خام با خارجی‌ها مذاکره کند و به کشوری امتیاز دهد. در واقع یکی از نقاط مهم زندگی سیاسی محمد مصدق، انتخابات دوره شانزدهم مجلس شورای ملی بود که تقلب‌های گسترده در آن، برخی ملی‌گرایان را بیش از پیش به هم

کودتا آمریکایی - انگلیسی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، یکی از نقاط عطف در تاریخ تحولات سیاسی ایران است. کودتایی که ملت ایران و سرنوشت کشور را برای یک دوره‌ی زمانی ۲۵ ساله، در بدترین و فاجعه‌آمیزترین مسیر تاریخی خود قرار داد. این کودتا، تنها بخشی از بدعهدی‌ها و نقض عهدهای آمریکا نسبت به ملت‌هایی بوده است که قصد داشتند استقلال خود را از بیگانگان پس بگیرند. بررسی تاریخ از جمله مطالعه‌ی حوادث کودتای ۲۸ مرداد، نشان می‌دهد که آمریکا، دولتی چون دولت مصدق را که به ظاهر نیم‌نگاهی هم به لیبرالیسم و مبانی فکری غربی داشت نه تنها به خاطر هراس از احقاق حقوق ملت ایران بلکه با ابزار غیردموکراتیکی چون کودتا ساقط کرد تا بار دیگر استبداد را مستقر نماید. مصدق که بسیار به پشتیبانی آمریکا امیدوار بود، به توافق انگلستان و آمریکا، با کودتایی آمریکایی مواجه شد و رفتن او با آغاز دوره استبداد در ایران همراه بود. در سال ۱۳۲۲ شمسی ملی‌گرایان، دکتر محمد مصدق ۵۶ ساله را به علت مخالفتش با حکومت رضاشاه (که در زمان سلطنت او در تبعید بود) رهبر جدیدی برای خود یافتند. مصدق، دارای ظرفیت مناسبی برای رساندن ملی‌گرایان به اهداف خود، در واقع مصدق از

خواسته مشابهی را داشته باشند. از طرف دیگر، شرکت نفت ایران و انگلیس، یکی از مایه‌های غرور ملی برای دولت انگلیس به شمار می‌رفت که با ملی شدن صنعت نفت در ایران، این صنعت با ارزش از دست این کشور خارج شده بود. در نتیجه دولت انگلیس درصدد برآمد تا از راه‌های گوناگون، به تضعیف دولت مصدق بپردازد. در ابتدا مشکل عمده‌ی انگلیس در مذاکرات، موضوع گرفتن غرامت از ایران بود؛ غرابت ضرری که به شرکت نفت ایران و انگلیس وارد شده بود، بنابراین این موضوع بهانه‌ای برای طرح شکایت انگلیس از دولت مصدق شد. انگلستان ابتدا تلاش کرد تا با فرستادن هیئت‌هایی از راه گفت‌وگو، مسئله را حل کند؛ اما پس از شکست گفت‌وگوها سعی کرد با توسل بر مراجع بین‌المللی، مسئله را به نفع شرکت نفت ایران و انگلیس حل نماید.

دولت انگلیس همواره می‌کوشید، اقدام دولت ایران را یک اقدام غیرقانونی قلمداد کند و ملی کردن نفت را در حکم تصرف اموال شرکت سابق بداند.

انگلیس از ایران به شورای امنیت سازمان ملل متحد شکایت کرد. شورا رسیدگی به این شکایت را به دیوان بین‌المللی دادگستری ارجاع داد. دکتر مصدق، دادگاه بین‌المللی را برای رسیدگی به این مسئله که امری مربوط به حق حاکمیت ایران بود، صالح ندانست. دیوان نیز در پایان، به عدم صالحیت خود رای داد. بدین ترتیب انگلیس و شرکت نفت ایران نتوانستند از مجراهای قانونی و بین‌المللی با ملی

نزدیک کرد. جبهه ملی توسط ۱۹ نفر از افراد روزنامه نگار، نماینده مجلس و فعال سیاسی مانند محمد مصدق، کریم سنجابی، حسین فاطمی، حسین مکی و مظفر بقائی، پایه‌گذاری شد که ورودشان به مجلس شورای ملی شانزدهم راه را برای تصویب قانون ملی شدن صنعت نفت هموار کرد و سرانجام به رهبری مصدق، ملی سازی صنعت نفت ایران از طرح به قانون بدل شد.

هدف اصلی دولت مصدق، به اجرا درآوردن قانون ملی شدن صنعت نفت و برگزاری انتخابات آزاد بود. موضوعی که شاه پهلوی و قدرت‌های بیگانه را به شدت نگران ساخته بود. در این میان، آمریکا در ظاهر به طرح‌های مصدق روی خوش نشان داد و همین امر، مصدق را نسبت به رفتار آمریکا خوش‌بین کرد. او به نخست‌وزیری رسید و برنامه‌ی خود را، اجرای قانون ملی کردن نفت و اصلاح قانون انتخابات اعلام کرد. گفت و گو با شرکت نفت ایران و انگلیس آغاز شد. شرکت ملی نفت ایران، آماده‌ی پذیرش ملی شدن نفت ایران نبود و همچنان بر ادامه‌ی قرارداد ۱۹۳۳ اصرار داشت. دکتر مصدق همکاری با شرکت نفت ایران و انگلیس را متوقف کرد و کارشناسان و مدیران این شرکت، ایران را ترک کردند. اقدام مصدق مبنی بر ملی کردن صنعت نفت، انگلیس را سخت دچار وحشت کرده بود؛ زیرا انگلیسی‌ها از یک طرف مانند آمریکایی‌ها از این ترس داشتند که اگر ایرانیان خودشان بتوانند اداره‌ی تاسیسات نفتی را بر عهده بگیرند، این امر باعث می‌شود تا کشورهای دیگر خاورمیانه نیز

را سرنگون کرد، این بود که مخالفانش تشخیص داده بودند که با این فعالیت‌ها به تدریج، وضعیت اقتصادی ایران به گونه‌ای خواهد شد که بدون سود نفت نیز کار مملکت می‌گذرد. بنابراین اقدامات مخفیانه‌ی انگلیس از همان ابتدای زمامداری مصدق، شروع شد. ویلیام راجر لوییس می‌گوید: تنها یک ماه و نیم پس از روی کار آمدن مصدق، عملیات پنهانی انگلیس که در سال ۱۹۵۳ به سرنگونی مصدق انجامید، شروع شد. دولت بریتانیا بعد از شکست گفت‌وگوها با ایران، در دیدار شاه، مصرانه خواستار عزل مصدق شد. در همین روزها بود که طرح کودتای انگلیسی آمریکایی ۲۸ مرداد طراحی شد و بهانه‌ی آن نجات ایران از دامن کمونیسم بود. رهبری عملیات بر عهده افسری باتجربه به نام «کرمیت روزولت» گذاشته شد. روزولت در آن زمان، ۳۷ ساله و رئیس بخش آسیا و خاور نزدیک سازمان سیا بود. آن‌ها نام این عملیات آژاکس گذاشتند و زاهدی را به عنوان جانشین مصدق انتخاب کردند.

طرح کودتا شامل چهار بخش عمده بود؛ نخست، باید توان و مقدرات تبلیغاتی و سیاسی سازمان، علیه مصدق به کار گرفته می‌شد؛ دوم، سران مخالف مصدق باید به تحصن در مجلس تشویق شوند و با ایجاد اغتشاش بر تنش و آشفتگی موجود، افزوده گردد؛ سوم، چون با شاه در مورد کودتا مشورت نشده بود، پس حتما باید

شدن نفت ایران مقابله کنند.

مصدق سعی کرد تا با شرکت نفت ایران و انگلیس، مذاکره کند اما شرکت، پیشنهاد مصالحه او را رد کرد. طرح پیشنهادی مصدق برگرفته از مصالحه سال ۱۹۴۸ بین دولت ونزوئلا و شرکت کروئل بود که سود عاید از نفت را به صورت ۵۰ درصدی، بین ایران و انگلیس تقسیم می‌کرد. انگلیس برخلاف توصیه‌ی آمریکا، این پیشنهاد را رد کرد و در عوض، به فکر براندازی دولت مصدق افتاد. کوشش مداوم برای براندازی دولت مصدق، تحریم نفت و ایجاد پاره‌ای از مشکلات اقتصادی علیه ایران، از جمله تلاش‌هایی بود که انگلیس در مقابله با مصدق به کار برد. دولت انگلیس بعد از ملی شدن نفت در ایران، اعلام کرد که هرکس نفت ایران را خریداری کند، تحت تعقیب قضایی قرار خواهد گرفت. در نتیجه کشورهای تمایلی برای خرید نفت ایران نشان نمی‌دادند. در این میان، مصدق امیدوار بود که از سوی آمریکا، کمک‌هایی به ایران بشود؛ اما آمریکا نیز اعطای هر کمکی را منوط به حل مسئله‌ی نفت دانست. بدین ترتیب ایجاد مشکلات اقتصادی، عاملی مهم در تضعیف دولت مصدق بود که در درازمدت، می‌توانست به عمر حکومت او خاتمه دهد. البته دکتر مصدق به منظور بهبود وضع اقتصادی، دست به اقداماتی نیز زد. بنا به گفته خود او، یکی از دلایلی که حکومتش

موافقت وی با عزل مصدق و انتصاب زاهدی به نخست‌وزیری اعلام گردد؛ چهارم، رضایت و پشتیبانی افسران بالا رده‌ی ارتش. تأمین گردد.

با کسب همکاری شاه، گروه روزولت آماده شروع عملیات شد؛ فرمان عزل مصدق و انتصاب زاهدی صادر شد و به امضای شاه رسید. شب ۲۴ مرداد سرهنگ نعمت‌الله نصیری، فرمانده گارد شاهنشاهی فرمان عزل مصدق را به او اطلاع داد؛ اما مصدق که از چگونگی توطئه آگاه شده بود، فرمان را جعلی دانست و حکم بازداشت نصیری را صادر کرد. در این هنگام، نیروهای نظامی وفادار به مصدق در نقاط مختلف شهر مستقر شدند. جستجوی وسیعی برای بازداشت زاهدی آغاز شد و مبلغ یک صد هزار دلار جایزه برای دستگیری او تعیین گردید. نیروهای زرهی شکست خورده و محمد رضاشاه هراسان کشور را ترک کرد و به بغداد رفت و سپس به رم گریخت. با بازداشت نصیری، طرح اولیه‌ی کودتا شکست خورد و روزولت و همکارانش مجبور شدند، نقشه‌ی جدیدی طراحی کنند. زاهدی در یکی از خانه‌های امن سیا مخفی شد و ماموران سیا، روز ۲۵ مرداد نسخه‌هایی از فرامین شاه را تهیه و پخش کردند و چون مصدق چنین فرمانی را تأیید نکرده بود، مردم از تصمیم شاه مطلع شدند همچنین بیابیه‌ای مبنی بر دعوت نیروهای مسلح در حمایت از شاه، تهیه و منتشر شد. هیئت مستشاری آمریکا، طرفداران زاهدی را مسلح کرده و برای کسب پشتیبانی پادگان‌های نظامی دیگر شهرستان‌ها، اقدام شد. دستور بعدی روزولت، اعزام افرادی با فرمان شاه نزد فرماندهان نظامی اصفهان و کرمانشاه بود. این افراد روز ۲۶ مرداد توانستند فرمانده‌ی نیروی اصفهان را حداقل بی‌طرف کنند و با موافقت قطعی تیموری بختیار، فرمانده‌ی پادگان کرمانشاه نیز با کودتاچیان همراه شد و از او خواستند که روز ۲۸ مرداد با تمامی نیروهای خود به سوی تهران حرکت کند. روز ۲۷ مرداد، برگ چکی از سفارت آمریکا صادر شد که رونوشت و مشخصات آن، بعداً از طرف دکتر مصدق در محکمه‌ی نظامی ارائه شد؛ با صدور این چک، کودتای ۲۸ مرداد در تهران تدارک دیده شده بود، بدین ترتیب که وجوهی میان گروهی از اراذل و اوباش و سردسته‌هایشان چون شعبان جعفری معروف به شعبون بی‌مخ پخش شد. دکتر مصدق نیز با تانک و مسلسل مورد حمله نیروهای نظامی کودتا قرار گرفت و او، دستور عدم مقاومت به نیروی محافظ نخست‌وزیری داد و در خانه همسایه‌اش پناه گرفت. اوباش و نظامیان به غارت منزل دکتر مصدق پرداختند. امیر اشرافی، فرمان عزل مصدق و نصب زاهدی را از رادیو خواند. سرلشکر زاهدی که در این مدت نزد ماموران آمریکایی مخفی بود، از مخفیگاه بیرون

آمد. مردم با سکوت و حیرت این رویدادها را ناظر بودند. نه مصدق، نه طرفداران مصدق و نه حزب توده که وعده تبدیل ۳ کودتا به ضد کودتا را در روزهای گذشته می‌داد، در مقابله با آن‌ها اقدامی نکردند و کودتا پیروز شد. بنابراین، نتیجه اعتماد مصدق به آمریکا، نه تنها برای خود او بسیار تلخ بود، بلکه پیامدهای ناگواری برای ایران به همراه داشت. شاه بر خلاف قانونی که محاکمه نخست‌وزیر را تنها توسط دیوان عالی کشور مجاز می‌شمرد، محمد مصدق را در دادگاه نظامی محاکمه و به سه سال حبس انفرادی محکوم کرد. در جریان برگزاری دادگاه، تظاهرات مردمی در شهرهای مختلف کشور و در دفاع از مصدق سرکوب شد. مصدق پس از پایان زندان، به زادگاه خود، روستای احمدآباد تبعید شد. شاه پس از مرگ وی گفت: زنده و مرده اش در احمدآباد، پس، از دفن وی در قبرستان ابن بابویه جلوگیری شد. محمد مصدق در روزهای آخر عمر خود در این باره می‌گوید: «کمونیسم را بهانه کرده‌اند که نفت ما را ۱۰۰ سال دیگر هم غارت کنند. دادگاه نظامی مرا به سه سال حبس محکوم کرد که در زندان لشکر ۲ زرهی، آن را تحمل کردم. روز ۱۲ مرداد ۱۳۳۵ که مدت آن خاتمه یافت، به جای این که آزاد شوم، به احمدآباد تبعید شدم و عده‌ای سرباز و گروهیان، مأمور حفاظت از من شدند. اکنون که سال ۱۳۳۹ خورشیدی هنوز تمام نشده است، مواظب من هستند و من محبوسم و چون اجازه نمی‌دهند بدون اسکورت به خارج قلعه بروم، در این قلعه مانده‌ام و با این وضعیت می‌سازم تا عمرم به سرآید و از این زندگی خالصی یابم.» با بدعهدی و خیانت آمریکا به دولت ملی مصدق، معلوم شد که آمریکا بر خلاف شعارهایش مبنی بر حق حاکمیت ملت‌ها و دولت‌ها بر سرنوشتشان، تنها منافع خود را مدنظر دارد. در واقع نباید از این حقیقت چشم پوشید که دولت ملی مصدق، به دنبال استقلال خود از بیگانگان بود و همین امر موجب شد تا آمریکا نقشه‌ی سرنگونی آن و تثبیت دولت مستبد محمدرضا را اجرا کند. اگرچه نقش آمریکا در کودتای ۱۳۳۲ بر هیچ کس پوشیده و پنهان نیست، اما این کودتا تنها بخشی از بدعهدی‌ها و نقض عهدهای آمریکا نسبت به ملت‌هایی بوده است که خواهان استقلال خود بودند.

منبع

اداره پژوهش‌های سیاسی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

مسجد! پناه منتظران

زهرا هاشمی
دانشجوی کارشناسی ارشد
رشته مهندسی مکانیک طراحی کاربردی

انسان‌های مومن، متعهد، مکتبی و صالح برای زمینه سازی ظهور تربیت می‌شوند.

حکومت حضرت مهدی(عج) از مسجد آغاز می‌شود و مقرر حکومتی ایشان هم در مسجد است، از این رو مسجد در جایگاه اصلی خود، یک الگوی ارزش‌گذاری است و ارزش‌هایی مانند جهاد و ایثار، وحدت و یک‌دستی، تعاون اجتماعی، مشارکت در حل مشکلات و نارسایی‌های اجتماعی و همراه بودن با فقیران از شاخصه‌های مسجد زمینه ساز ظهور است.

مساجد زمینه ساز ظهور، باید پایگاه گسترش عدالت در جامعه باشند. از هنگامی که پیامبر اکرم (ص) مسجد را بنا نهادند، همواره آنان که مورد ظلم و ستم قرار می‌گرفتند، به مسجد پناه می‌آوردند. قضاوت‌های امیرالمؤمنین(ع) در «دکه‌القضاء» مسجد کوفه و خطبه خواندن حضرت زهرا(س) در دفاع از مقام ولایت و مبارزه با ستم بر اهل بیت پیامبر(ص)، در مسجد النبی(ص) بود. یکی دیگر از کارکردهای مساجد، تبیین حق و عدالت است. علاوه بر این، دوران شکل‌گیری انقلاب اسلامی در قیام مردم ایران علیه نظام ستم شاهی نیز جلوه‌هایی از نقش مسجد در بعد ستم‌ستیزی را به نمایش گذاشت.

در فرهنگ دینی نام مسجد به عنوان جایگاه عبادت، یادآور بندگی و تواضع در برابر خداوند متعال است. در آیه ۸۱ سوره مبارکه‌ی جن می‌آید که «وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا» و مساجد مخصوص (پرستش ذات یکتای) خداست پس نباید با خدا احدی غیر او را پرستش کنید.

عبادت، پرورش دهنده‌ی روح و روان آدمی و پاسخ دهنده به نیازهای مهم روحی انسان است و در تعادل شخصیت او اثر دارد؛ اگرچه عبادت در هر مکانی این نیاز روحی را تأمین می‌کند، ولی این نیاز در مسجد بهتر و کامل‌تر تأمین می‌شود. در سخنان بزرگان دین هم این سخن آمده که مسجد آشیانه و پناهگاه مومن است و در این پناهگاه، انسان از دغدغه و اضطراب فاصله می‌گیرد و به آرامش می‌رسد. امام صادق (ع) به مسلمانان سفارش می‌کند که هنگام رویارویی با مشکلات دنیوی به نماز و مسجد پناه ببرید.

مساجد، همان نقش و کارکردی را دارند که ما برای تربیت نسل یاوران حضرت مهدی (عج) به آن نیاز داریم؛ چراکه در مساجد

از کانون چه خبر؟

ماه بهشت

کانون مهدویت دانشگاه شیراز با همکاری حرم مطهر شاهچراغ (ع)، به مناسبت فرارسیدن ماه پربرکت رمضان، ماه طاعت و عبادت و بندگی خداوند رحمان تصمیم به برگزاری برنامه‌ای تحت عنوان «ماه بهشت» نمود. در این برنامه، از بیانات ارزشمند معاونت محترم نهاد معظم رهبری دانشگاه شیراز حجت الاسلام و المسلمین صیادیان خواه استفاده نمودیم همچنین حدیث پرفیض کسا توسط مداح ارجمند حجت الاسلام و المسلمین نصیری قرائت شد. در آخر نیز دانشجویان عزیز را با اهدای هدایای زیبای مهدوی، مهر متبرک حرم احمد بن موسی الکاظم و پخش افطاری بدرقه کردیم.

مژگان خاکی

دانشجوی کارشناسی ارشد منابع طبیعی

قاصدک امید

(اردو نیم‌روزی معرفتی و تفریحی)

کانون مه‌دووت دانشگاه شیراز به مناسبت فرارسیدن دهه‌ی رویش، باهدف پیوند مه‌دووت و طبیعت اقدام به برگزاری اردوی معرفتی تفریحی «قاصدک امید» نمود. در این برنامه از بیانات ارزشمند حجت الاسلام والمسلمین انصاری پیرامون جایگاه انسان در نظام هستی و وظایف و مسئولیت او در وادی انتظار استفاده نمودیم.

در بخش دوم برنامه نیز اعضای خلاق کانون مه‌دووت، بازی و سرگرمی‌های مفرحی را که برای شرکت‌کنندگان ترتیب داده بودند؛ در اختیار این عزیزان قرار دادند و اوقات خوشی را برای دختران عزیز دانشجو در محیط زیبای باغ قبله رقم زدند.

مژگان خاکی

دانشجوی کارشناسی ارشد منابع طبیعی

مراسم بزرگداشت مرحوم نادر طالب‌زاده

ر در اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۱ مصادف با ایام درگذشت هنرمند و فعال رسانه‌ای کشور، جناب استاد نادر طالب‌زاده، برنامه‌ای جهت بزرگداشت و تکریم ایشان توسط کانون‌های مه‌دووت، فیلم و عکس، کارآفرینی، جنبش نرم افزاری، گردشگری خواهران و برادران، نگاره، سبزه، خیر و رسانه، قرآن و عترت و خانه‌ی هنر بسیج دانشجویی برگزار گردید. در این مراسم، ضمن اکران مستند «رمزگشایی از یک اپیدمی» (آخرین مستند ساخته شده‌ی ایشان) از سخنان ارزشمند اساتید بزرگواری همچون آقای حمیدرضا قانعی (مدیر فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فارس) و جناب بیژن کیا (نویسنده و مدرس فیلمنامه‌نویسی) به‌رمند شدیم.

فائزه عباسی

کارشناسی ارشد مهندسی آب

ندای مقاومت

کانون مهدویت دانشگاه شیراز با همکاری کانون‌های فیلم و عکس، جنبش نرم افزاری و بسیج اقدام به برگزاری برنامه‌ی «ندای مقاومت» کرد. این برنامه، به مناسبت گرامی‌داشت سالروز آزادسازی خرمشهر بود. این برنامه با سخنرانی سردار قنبری، دکتر غلامرضا کافی و شعر خوانی شاعر برجسته کشوری احمد بابایی همراه بود.

فائزه عباسی

دبیر کانون و دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی آب

ریحانه خلقت (ویژه‌ی روز دختر)

همزمان با فرارسیدن میلاد مبارک حضرت فاطمه معصومه سلام‌الله‌علیها و روز دختر، کانون مهدویت با همکاری جمعی از تشکل‌های دانشجویی دانشگاه شیراز مانند انجمن اسلامی، جامعه‌ی اسلامی و یادواره شهدا، اقدام به برگزاری جشن «ریحانه‌ی خلقت» نمود.

این جشن که با هدف معرفت نسبت به شخصیت والای حضرت معصومه و الگو و اسوه قرار دادن این بانوی بزرگوار برگزار شد؛ با حضور ارزشمند مهمانان عزیز و برنامه‌های متنوعی چون سخنرانی خانم دکتر تابنده، اجرای استندآپ کمدی جناب آقای قناد، اجرای خواننده‌ی برتر استانی، جناب آقای امین آبادیان و مسابقه و پذیرایی برای دانشجویان عزیز همراه بود.

مژگان خاکی

دانشجوی کارشناسی ارشد منابع طبیعی

مسابقه‌ی اینستاگرامی «انیس النفوس»

همزمان با فرارسیدن میلاد با سعادت امام رضا (ع)، کانون مهدویت دانشگاه شیراز اقدام به برگزاری مسابقه‌ای با عنوان «انیس النفوس» نمود که در این مسابقه از شرکت کنندگان عزیز خواسته شد یکی از سخنان علما و بزرگان، پیرامون حضرت رضا (ع) و یا یک حدیث از این امام بزرگوار را در قسمت کامنت پست مسابقه بنویسند؛ گفتنی است این مسابقه با استقبال بی نظیر ۳۵۰ نفر از مخاطبان عزیز همراه بود و در نهایت نیز به سه نفر از شرکت کنندگان برتر، سه قاب فرش ۱۵ در ۱۵ حرم مطهر امام رضا اهدا گردید.

پویش «به رسم مولا»

به مناسبت عید غدیر، کانون مهدویت دانشگاه شیراز با همکاری گروه جهادی برکت و بسیج دانشجویی دانشکده علوم قرآن، در پویش «به رسم مولا»، به منظور نشان دادن لبخند بر روی لبان کودکان محروم و برآورده کردن آرزوی آنان و کمک به خانواده‌هایشان، اقلام درخواستی کودکان، شامل لباس، کیف، کفش یا اسباب بازی را به همراه بسته معیشتی، پیتزا و بسته نان به آنان تقدیم کردند و در ثواب و برکات سنت نیکوی اطعام روز غدیر شرکت کردند.

فاطمه علمداری

دکتری علوم سیاسی دانشگاه حضرت معصومه (س) قم

ویژه برنامه عید غدیر

امام علی(ع): «خرج کردن یک درهم در روز غدیر، پاداش ۰۰۱ هزار درهم در روزهای دیگر و حتی بیشتر دارد.» (مصباح المتجهد، ج ۲، ۷۵۷-۷۵۸).

به جهت گرمی داشت غدیر، عیدالله اکبر و بزرگترین عید شیعیان، با همکاری اعضای کانون مهدویت دانشگاه شیراز و با کمک‌های نقدی مردم معتقد و محب اهل بیت علیه السلام، گلدان‌های شیشه‌ای و رنگی زیبا، به همراه گیاه و نمک تبرک حرم مطهر امام رضاع(ع)، مزین به کارتی درباره‌ی این عید سعید، میان دانشجویان و مردم شهر پخش کردیم، که با استقبال بسیار و پرشور افراد روبرو شد.

جمعه ۱۳ کانون های مهدویت برگزار می کنند:

پاسگاه خاتم النبیین
حجرت الاسلام والمسلمین محمد کاظم خجسته
ته: ک
شعبه امیرکبیر ماه ۱۳۹۱
به همراه مسافت و هدایا جوایز
استادان و همکاران حضور در رویت
در صورت تمایل به شماره زیر پیام دهید:
۰۹۳۸۲۹۹۶۰ درجیب

وبینار از مباحله تا آخر الزمان

«فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ» آل عمران: ۶۱

اردوی معرفتی و تفریحی باباکوهی

از آنجا که یکی از برنامه‌های کانون مهدویت، ایجاد جو صمیمانه و معنوی بین اعضای خود است و با هدف بهره‌مندی از طبیعت، اردوی معرفتی و تفریحی برادران، به همت اعضای کانون در باباکوهی برگزار گردید. در این اردو که جمعی از دانشجویان به همراه مبلغین مذهبی حضور داشتند، اعضا بعد از کوهنوردی به ارتفاعات باباکوهی صعود کرده و سپس صبحانه را در جوار آرامگاه باباکوهی در فضایی شاد و صمیمی صرف کردند و در ضمن آن، پیرامون مهدویت و محرم به گفتگو و مباحثه پرداختند. اعضا در انتها، قرار گذاشتند در برنامه‌های بعدی کانون همکاری کرده و آنها را به پیش ببرند.

رضا اعتمادپور
دکتری اقتصاد

پس هر کس با تو درباره‌ی عیسی در مقام مجادله برآید بعد از آنکه به احوال او آگاهی یافتی، بگو: بیایید ما و شما، فرزندان و زنان و کسانی را که به منزله خودمان هستند بخوانیم، سپس به مباحله برخیزیم (در حق یکدیگر نفرین کنیم) تا دروغگویان (و کافران) را به لعن و عذاب خدا گرفتار سازیم.

با توجه به سخن آیت‌الله مکارم شیرازی، مباحله سند حقانیت پیامبر(ص) در رسالت است و همچنین با نگرش به ارتباطی که این رویداد بزرگ با جامعه امروزه و رابطه مسلمانان و مسیحیان دارد؛ کانون مهدویت دانشگاه شیراز با همکاری جمعی از کانون مهدویت‌های کشوری، اقدام به برگزاری وبیناری با موضوع از «مباحله تا آخر الزمان» نمود که در این وبینار از بیانات ارزشمند حجت الاسلام و المسلمین محمد کاظم تجرد بهره‌مند شدیم و به ۳ نفر از عزیزانی که در کمترین زمان به ۳ سوال طراحی شده پاسخ صحیح دادند جوایزی اهدا شد.

فائزه عباسی

کارشناسی ارشد مهندسی آب

همیشه می خولم و دل تنگت بگو...

دوستان عزیز!
شما می توانید سوالات، مطالب، شعرها، داستان ها،
کاریکاتورها و خلاصه هر چه که دل تنگتان می خواهد، برای
ما در پیام رسان تلگرام به نشانی markazmahdaviat@gmail.com و یا
به آدرس ایمیل Mahdaveat.shzu@gmail.com ارسال کنید.
صمیمانه منتظر آثار شما هستیم.